VITA
S. LEONIS IX.
PAPÆ, LEVCORVM
ANTEA EPISCOPI.

VVIBERTO ARCHIDIA-
cono coætaneo auctore.

LVTETIAE PARISIORVM,
EX OFFICINA NIVELLIANA.
Sumptibus SEBASTIANI CRAMOISY,
via Iacobæa, ſub Ciconiis.

M. DC. XV.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Rmo & Clariſſimo Domino

D. LEONI L'ESCOT CLANIO, CLARIMONTIS apud Cenomannos Abbati, Pariſienſis Eccleſiæ Canonico, atque in Suprema Curia Senatori.

LEONEM *Magnum, nominis tui auctorem, quanti merito facias, & ſæpè aliàs declaraſti, & nuper luculentiſſimè, cùm in Baſilica Pariſienſi, peculiari tuo ſacello, ſacram eius effigiem picta elegantis operis tabula dedicaſti. Nam cùm ibidem ſepulturæ, monumentique tui ſedem deſignares, hoc nimirum ſapienti conſilio intelligi voluiſti, non alium te magis in ipſo exitu vitæ patro-*

num optare, quàm eum, in cuius tutela & fide prima Chriſtiani cultus auſpicia ſuſceperas. Qui verò primum Leonem ita veneraris, Leonem quoque nonum pariter ames neceſſe eſt; tum ob conſimilem eius ſanctitatem, & miraculis iam olim confirmatam, & ſolemni Eccleſiæ ritu conſecratam: tum hac etiam ex cauſa, quòd Leonem & ipſe Magnum vſque eò coluit, vt cùm ex Tullenſi Leucorum Cathedra, quam Epiſcopus regebat, ad Apoſtolicam ſedem eſſet euectus, ex Brunone Leo mox dictus, quanto in illum ſtudio ferretur, eiuſdem nominis æmulatione teſtatus ſit. Quo maiore ſum fiducia, Vir ampliſsime, futurum, vt cõſilium meum non improbes, qui ſanctiſsimi huius Pontificis Vitæ hiſtoriam tuis potiſsimum titulis ornandam, tibique aſſerendam putarim. In quo etſi me muneris exilitas deterrebat, parúmque vel meritis tuis, vel deſiderio meo congruere videbatur: ſic tamen ſtatui; nec contemni abs te quicquam poſſe, quod Leo-

nis nomē præ ſe ferat; nec vt leue reiici, quod tibi ex animo quantulumcunque offeratur. qui pro eximia & ſingulari humanitate, qua Senatoriam purpuram cæteraſque ingenij, doctrinæ, virtutis tuæ laudes ornas, in clientūm & amicorum tuorum officiis etiam minima ſæpe collaudes.

VITA
B. LEONIS
IX. PAPÆ, LEVCORVM
ANTEA SEDIS
Epiſcopi.

PROLOGVS.

VIAM vniuerſæ carnis ingreſſo Pontifice Herimanno, ſucceſſit venerabilis Bruno, vir natalium prærogatiua, atque morum elegantia mirabiliter donatus à Domino. Qui licet iam quaſi poſtremus appareat in Pontificalis deceſſionis catalogo; primus tamen enituit ex ſummi Pontificatus priuilegio. Et velut

Lucifer cæli ſtatione nouiſſimus, ſed ſoli propinquior exiit, dum poſt longam deceſſorum ſeriem, ſuo ſacerdotio Leucam vrbem, immò totũ Chriſtianorum orbem illuſtrauit, & verũ ſolem ſibi vicinum, errorum fugando caliginem, viuacitate ſui nitoris oſtendit. Nec præiudicium incurrit ex poſteritate, qui ante ſæcula diuinitus præfixo deſtinatus eſt tempore. Immutabilis enim diuinitas, cui cuncta aſſiſtunt acta & agenda ſimul, ſic diſponit alternationes mutabilium, vt non ſibi quidquam ſerum aut præpoſterum ſentiat in ordine rerum. Nempe vt de reliquis interim taceatur, redemptio generi humano maximè neceſſaria in fine ſæculorum exhibita comprobatur; & qui plus omnibus laborauit Paulus, poſt Apoſtolos omnes de cælo vocatur, vnde etiã abortiuum ſemet nuncupaſſe inuenitur. Verùm ne diutiùs hîc hęreatur,

ſuſcepto negotio ſtylus reddatur, vt de tanto Præſule non tam audita, quàm viſa ad ædificationem plurimorum tranſcribantur. Et quidem benignitas ipſius dignata meam paruitatem familiariùs ſibi iugiter aſſiſtere, non ſuo ſtudio effecit, vt plura de eo imitanda valuiſſem per memet dignoſcere, nonnulla quoque veracium & grauium relatione, de quibus quædam vix ſummotenus perſtringo, quædam etiam ſciens prætereo, ne aut ſim longus plus iuſto, ſeu adulatoris noter elogio, aut quia adhuc ſuper eſt, impugner illo Salomonis prouerbio; *Ne laudes hominem in vita ſua.* Eccl.11.30 Et quoniam propoſitum habemus dona Dei laudare in eo, quæ ſunt laudanda in pagano: non hominem laudamus, ſed illum à quo & per quem omnis homo veniens in hunc mundum illuminatur, vt aut bona cogitet, dicat vel operetur.

Nunquid verò tantum Præſulem proteſtamur in hac miſera vita, quæ vtique eſt tota tentatio, ſine peccato aliquãdo vixiſſe aut viuere, quod nec vnius diei infanti valet euenire? Sed quibus eſt ſtudij diuinas virtutes in aliquo homine impreſſas ad vtilitatẽ aliorum prædicare, peccata hominis quæ iam à Deo tecta ſunt, nolint ad eiuſdem improperiũ retegere. Hinc eſt quod Iſraëlitæ iuſſu Dei aurum & argentum in vaſa formatum ab Ægypto aſportauerunt, effigiatum autem in idola reliquerunt. Vnde ab ipſius exordio noſter iam ordiatur ſermo, in quo plurimum nobis ſucceſſiſſe credemus, ſi ea tantùm, quæ in Pontificatu Leucorum laudabiliter geſſit ex aliqua parte quouis ſtylo poſteris tranſmiſerimus. Sapientum autem & præcipuè Romanorũ erit, ſi quæ ipſe Papa Romanus egit, catholicæ Eccleſiæ fideli pagina non ingrati tranſmiſerint.

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

REVERENDVS igitur Bruno vtriuſque parentis lineam adeo retinuit generoſam, quatinus ab ipſis atauis, & ſupra, quicumque ad noſtrã potuerunt peruenire notitiam, aut regni ſeu imperij retentauerunt habenas, aut proximas Regibus & Imperatoribus geſtauerunt infulas. Procreatus eſt autem in dulcis Eliſatij finibus, patre Hugone, matre vero Heilevvide: quorum religioſitas multorum ora conſueuit ad laudem Dei aperire. Et pater eius natione Teutonicus, Imperatoris Conradi conſobrinus, in patria lingua atque Latina diſertiſſimus, mater quoque Latina, æquè vtriuſque linguæ perita. Quorũ patres & aui à prima indole, armis &

animis ſupra modum acies fortiter compreſſerunt ſibi reſiſtentes, ſe ſuaſque defenſando partes, & circa ſeniũ abiectâ omni ſuperbiâ generis, & luxu mundi, induerunt humilitatem & paupertatem Chriſti, patrimonia ſua dando Eccleſiis, Cœnobia conſtruendo in ſuis, & ex ſuis prædiis: ſicque tandem perfectè ſecuti Chriſtum, ſeipſos etiam abnegarunt, ſtultaque ſapientia ſæculi omnino poſthabita, ſapienti ſtultitiæ Dei, atque monaſtico habitui tota cordis contritione ſummiſerunt, laudabiliq; per cuncta fine deceſſerunt. Etenim inter plurima, quæ ſparſim diuinis diſtribuerunt templis, duo monaſteria inſtituerunt ex ſuis prædiis, ſcilicet Hiſſam in honore beati Martini Pontificis, necnon alterum cœnobium venerationi ſancti Cyriaci Martyris. Quin etiam Lutrenſe cœnobium patrimoniis ſuis plurimum ampliaue-

runt. Quorum deuotionem imitatus Hugo comes præcipuus,& eius deuotiſſima coniunx;parentes vtique præfati domini Brunonis,cœnobium remotæ vitæ aptiſſimum conſtruxerũt VVoffenheim,penes nobile caſtrum ſuum Eginiskeim dictum, ex prædiorum ſuorum decimis, in quo ad pręſens Sanctimonialium congregatio conſiſtit,ad venerationem & gloriam almæ & victorioſiſſimæ Crucis.

CAP. II.

HI denique ambo tantam tamque honeſtam exhibebãt cunctis conuerſationem, vt etiam eccleſiaſticæ perſonæ, & diuerſis gradibus functæ, ab Epiſcopis, vſque ad laicos quiddam imitabile ſibi in eis deprehenderent. Nam vt modò de multiplici eorum erga Deum vigilantia taceamus, vtrum integrè reddidiſſent

rerum ſuarum decimationem, ſub iudicio aquæ frigidæ perſcrutabantur. Per quos dum decreuiſſet omnipotens Deus Eccleſiæ ſuæ Præſulem deſtinare, genitrici grauidæ qualẽ quantamque prolem in vtero geſtaret, dignatus eſt præmonſtrare. Nam quadam nocte vir in religioſo habitu per viſum eidem apparuit, & quia maſculam ſobolem magnámque ante Deũ futuram concepiſſet edocuit, atque Brunonem nominari iuſſit. Qui vndecimo Kalendas Iulij, anno videlicet ab humanato Dei Verbo milleſimo ſecundo, indictione quintadecima, vbi in hanc lucem fuſus eſt, mirabile dictu, totum eius corpuſculum inuenitur charaxatum quaſi crucicularum ſtigmatibus. Cuius rei nouitate mater permota, & ex prioris viſionis pollicitatione certior effecta, præter ſuam conſuetudinem à nulla niſi à ſeipſa pertulit eum ſuſtentari lactis

alimonia. Quem congruo tempore ablactatum, Bertoldo ſanctæ Tullenſis eccleſiæ Antiſtiti tradidit iã quinquennem liberaliter educandum, litterarúmque ſtudio imbuendum. Qui videlicet Bertoldus genuinæ honeſtatis ſectator mirabilis præ ſuis prædeceſſoribus, Leucam vrbem filiis nobilium nobilitauit, in diuerſis ſpeciebus theſauros eius, & decus valde ampliauit, ædificiis quamplurimis decorauit, litteralis exercitij perſonis adimpleuit, monaſteriorũ normam intus & exterius reſtaurauit.

CAP. III.

TAM idoneus itaque vir infantulum præfatum gratanter ſuſceptum, & litteris fecit erudiri, & omni honeſtate ingenuis pueris cõpetenti. In quo cum quotidianis corporis incrementis, accreſcebat ingenua in-

doles mentis, quæ eum præ cæteris conſodalibus commẽdabat cunctis. Sicut enim doctiſſimus pater Hieronymus atteſtatur, mollis cera & ad formandum facilis, quadam tractabilitate naturali diuinitùs formabatur, etiam ſi exterioris artificis ceſſaret manus. Vnde cæleſti præeunte & ſubſequente gratiâ, cunctorum in ſe beneuolentiam prouocabat, quia nihil extollentiæ in eo conſpiciebant, ex regalis ſtemmatis atque diuitiarũ, formæ quoque ac ingenij excellentia, quibus ſolent carnales ſupra modum intumeſcere, móxque detumeſcere. Erat quippe affabilis omnibus, etiam infimis, aſpectu & affatu quoque hilaris, obedientiſſimus non tantum maioribus & coæqualibus, verùm & ſuis minoribus. Eius quidem collegæ quamuis eo maiuſculi exſtiterunt duo Adalberones contribules ſui, ex quibus prior immaturo eſt

hinc raptus exitu , Ducis videlicet Theodorici filius, alter autem Hezilonis Ducis germanus , ac Frederici eximij Principis natus, ſub ſcholarũ magiſtro, magiſter nepotuli ſui Brunonis conſtitutus, quia tunc pro tempore habebatur ſciolus. Qui poſtea ad antiſtititium Mediomatricæ vrbis voto cleri & plebis, magis quàm ſuo aſſumptus, vir huic noſtro tempori refulſit adprimè prædicandus. Nam à primæuo ſoli Deo placendi cupidus ſupra ætatem ſuam & valitudinem, carnem ſuam cum vitiis crucifigere conatus eſt, adeò feruens igne diuinitatis, vt ab ipſis Chriſtiani tyrocinij rudimentis putaretur perfectiſſimus. Denique vt in præſentia de plurimo eius cœlibatu , de columbina innocentia, de ſerpentina prudentia, de diſcreta acrimonia , deque matura grauitate, in tenera indole taceatur, in tantum ſemet ieiuniis & vigiliis af-

Iob.19.20. fecit; vt illud B. Iob etiam hiſtorialiter dici poſſit: *Pelli meæ conſumptis carnibus, adhæſit os meum.*

Cap. IV.

Hinc ergo tali collegæ indiuiſibiliter gemino connexus affectu, ſpectabilis puer Bruno inſiſtebat literarum gymnaſio, deque liberalitate ſua ſibi congaudebãt mutuo. Quibus etſi adhærebant nobilia examina puerorum, ipſi tamen duo omnibus ſuis conſodalibus præminuerunt, tam capacitate liberalium ſtudiorum, quàm honeſtorum excellentia morum. Nempe vt primùm competit rudibus, decurſo artium triuio, non ſolùm claruerũt proſã & metro, verùm & forenſes controuerſias acuto & viuaci oculo mentis deprehenſas expediebant, ſeu remouebant ſedulò. Quique quadruuium naturali

ingenio veſtigantes deguſtarunt, atque non minimum in ipſo quoque valuerunt, ſicut ſequentia ex parte indicabunt. Igitur cùm ibidem pariter educarétur prædicti pueri, domini Brunonis genitrix ſomnio huiuſmodi edocetur de futura promotione filij ſui. Nam videbat quaſi ſeipſam à parte Pontificalis cameræ venerandã baſilicam beatiſſimi Protomartyris Stephani ingredi, ſanctæq; memoriæ Præſulem Gerardum, in vita & poſt morté clarificatũ miraculis occurrere ſibi, ac ſoluenté à propria ceruice orarium, quod vulgo ſtola dicitur, eidem repoſuiſſe in manica. Quod vtique ceu coniici poteſt, illud portendebat, quod filium ipſius non tam ſedis ſuæ, quàm boni ſtudij ſucceſſorem cælitus præſtituebat. Nam cum quintus à domino Gerardo reuerendus Bruno computetur, ab ipſo tantum, & non ab aliquo ſequaciũ eius videtur

præelectus, quoniam Deo annuente eum præ illis eſt imitatus. Sed quia omnipotentis pia diſpenſatio conſueuit donis ſuis flagella & tentationes permiſcere (quemadmodum nouimus beato Iob, atque Apoſtolo Paulo, & penè cunctis electis contigiſſe) dicendum videtur, qualiter in ipſius pubertatis ingreſſu fuerit periclitatus, & mox accedente cæleſti medicina ſaluatus.

Cap. V.

Cvm iam ſolito liberiorem à ſcholari iugo adeptus fuiſſet ceruicem, multotiens parentum ſuorum inuiſebat manſionē: delectatus non tantum gemina affectione, quātum religioſa eorum conuerſatione, & liberrima domus ſuæ in militibus & familia diſpoſitione. Ergo quodā æſtiuo tempore dum ex more cum

eis apud nobile caſtrum Eginisheim nuncupatum moraretur, ſuperueniente cuiuſdam nocte Sabathi in amœniſſimo cubiculo ſoporatur. Cuius dextram faciẽ venenoſa illa rana, quæ Bufo nuncupatur, ſiue rubeta, conſcendit, eique ex anterioribus pedibus vnum in genis, alterum autẽ ſub labio, & ex poſterioribus priorẽ poſt aurem, alterum vero ſub mento affigens, ſugere ac ſtringere immaniter cœpit. Quo dolore expergefactus, horribilis animalis deprehendit faciei ſuæ incumbere pernicioſum pondus. Tanto itaque tamque nouo periculo attonitus, à ſtrato ſe ocius corripuit, & immodicum non perferens cruciatum, ictu palmæ poſt aurem libratæ viroſum illum in eundem ſtratum ſuum decuſſit, timens ne ſi manu medium arreptum extrahere tentaſſet, acrius irreperet. Tunc nequam ille, licet in ſuo ſuper lectum caſu eliſum

ſonitum reddiderit, tamen capitalem puluillum denuo conſcendere, ipſo perſpiciente, non diſtulit. nam lunaribus radiis tunc illuſtrabatur omne penetral cubilis. Nec mora famulorũ turba repentino dilecti domini ſui clamore accita accurrit, lucernam ſecum exhibuit, ſed peſtiferum illud animal ſub illorum ingreſſu nuſquã comparuit. Inquiritur paſſim diligẽtiſſima veſtigatione vernaculorum, ſed omni ſupellectili cubilis euerſâ ac perſcrutatâ, minime fuit repertum. Sed ſiue illud verum aut fantaſticum fuerit, plagas tamen veras, & dolores veros reliquit. Quibus etiam totum vultum, guttur ac pectus tumefactus, vſque ad deſperationem aliquatenus recuperãdæ ſoſpitatis eſt infirmatus. Vterque eius parens omnéſque ſui ſuper hoc miſerabiliter duobus menſibus plenis conſternabantur, ſolum funus iam efferri ſuſpicantes, lugubrẽ
illam

illam exſequiarum pompam conti-
nuis ſuſpiriis & lacrymis præſtolabā-
tur. Verum benignus IESVS deſpe-
ratis rebus ſuccurrere ſolitus, ſuper
plenaria eius ſoſpitate ſubitò paren-
tes eius eſt conſolatus: & Eccleſiæ ſuæ
per hunc releuandæ, ſecundum pro-
poſitum ſuum recordatus. Nam cum
iam duobus menſibus à lecto per ſe
minimè ſurgere potuiſſet, iamque
concreſcente infirmitatis nimietate
ſine loquela octo diebus permanſiſ-
ſet: tandem quadam die apertis ocu-
lis, ſupino, vt recubabat, vultu, vigilās
conſpexit quaſi luminoſam ſcalam
ab ipſo ſuo grabato per ſe ipſam eri-
gi, & feneſtrâ ad pedes eius tranſitâ
vſque in cælum porrigi, atque per eā
quendam nimiæ claritatis reuerendę-
que caniciei ſenem deſcendentem in
habitu monachali, cuius dextera ge-
ſtabat crucem conſpicuam in longo
haſtili. Qui ad ægrotum vt peruenit,

ſiniſtra manu ſcalam retinuit, dextra verò eandem crucem primũ ori eius appoſuit, deinde loca tumoris ex ipſa ſignauit, & totius veneni incoctam putredinem poſt aurem extraxit, ſtatímque via, qua venerat, reuerſus, dimiſit infirmum habentem ſe meliùs. Nec mora denique Adalberonem ſuum clericum, tunc tantummodò eius aſſidentem lectulo allocutus, per eum optato nuntio paternam domũ cunctam repreſſit à diutinis clamoribus. Poſt aliquot autem dies omni veneno puſtulæ illius rupta cute poſt aurem dextram eiecto, ſoſpes & incolumis euaſit, ſub maximo cunctorum miraculo, atque gaudio. Qui ſicut nunc vſque inter commonitoria colloquia tam euidentem Dei miſerationem ſuper ſe agnitam recitare ſuis familiariſſimis ſolitus, profitetur ſe in præfata ecſtaſi beatiſſimum patrem Benedictum ilicò luce clariùs

agnouiſſe, ex claritate vultus & habitus. Cuius corporis accidentalem dignoſcentiam ita hactenus commemorat, quaſi præ oculis carnis adhuc habeat. Porro ſequentia lecturi deſinent profecto mirari hunc potius per ſanctum Benedictum, quàm per alium quemlibet Sanctorum reſtitutum ſoſpitati: vbi voluente ſermonis rotâ perpendere poterunt ex paucis, quanto zelo pij amoris erga Monachorum inſtitutionem & correctionem flagrauit.

CAP. VI.

HIC itaque decedente Domino Bertoldo ſuo nutritore, ſuccedenti Herimanno non recuſauit æquè parere: quaſi illud beati Papæ Gregorij dictum iugiter præ oculis mentis videretur habere: *Primus eſſe nō audeat, qui ſubeſſe non didicerit, ne obe-*

ſiniſtra manu ſcalam retinuit, dextra verò eandem crucem primũ ori eius appoſuit, deinde loca tumoris ex ipſa ſignauit, & totius veneni incoctam putredinem poſt aurem extraxit, ſtatímque via, qua venerat, reuerſus, dimiſit infirmum habentem ſe meliùs. Nec mora denique Adalberonem ſuum clericum, tunc tantummodò eius aſſidentem lectulo allocutus, per eum optato nuntio paternam domũ cunctam repreſſit à diutinis clamoribus. Poſt aliquot autem dies omni veneno puſtulæ illius rupta cute poſt aurem dextram eiecto, ſoſpes & incolumis euaſit, ſub maximo cunctorum miraculo, atque gaudio. Qui ſicut nunc vſque inter commonitoria colloquia tam euidentem Dei miſerationem ſuper ſe agnitam recitare ſuis familiariſſimis ſolitus, profitetur ſe in præfata ecſtaſi beatiſſimum patrem Benedictum ilicò luce clariùs

agnouiſſe, ex claritate vultus & habitus. Cuius corporis accidentalem dignoſcentiam ita hactenus commemorat, quaſi præ oculis carnis adhuc habeat. Porro ſequentia lecturi deſinent profecto mirari hunc potius per ſanctum Benedictum, quàm per alium quemlibet Sanctorum reſtitutum ſoſpitati: vbi voluente ſermonis rotâ perpendere poterunt ex paucis, quanto zelo pij amoris erga Monachorum inſtitutionem & correctionem flagrauit.

CAP. VI.

HIC itaque decedente Domino Bertoldo ſuo nutritore, ſuccedenti Herimanno non recuſauit æquè parere: quaſi illud beati Papæ Gregorij dictum iugiter præ oculis mentis videretur habere: *Primus eſſe nō audeat, qui ſubeſſe non didicerit, ne obe-*

dientiam ſubiectis imperet, quam Prælatis non nouit exhibere. Compatiebatur equidem tunc temporis aduerſa paſſis, præſertim venerabilibus venerabilis viri Apri Cœnobitis, in quos procaciſſimæ adulatorum & inuidorum linguæ ſupra modum inſtigabant animum præfati Antiſtitis. Nunc pro eis murum ſemet, quantum poterat opponebat, nunc quod ſolùm poterat, cum flentibus flebat. Eius etiam annitente authoritate & induſtria, in ſtatu, quem ab idoneis & prioribus Præſulibus acceperat, integerrimè permanſit ſub Herimanno inſtitutio & præbenda canonica, intra beatiſſimi Leuitæ & Protomartyris Stephani clauſtra. Verùm quoniam omnia tempus habent, ſecundum quod diſpenſat temporis conditor, temporis expers, qui per quædam aliena ſuos perducit ad ſua, accidit vt eximius adoleſcens à parentibus & conſan-

guineis aſsignaretur glorioſo Imperatori Conrado contribuli ſuo, eius educandus in aula, atque excubaturus in baſilica. Vbi nondum multis decurſis diebus, omnium aulicorum beneuolentiam perfectè eſt adeptus, vtpote quem gratioſum exhibebat præco eius conuerſationis ac prudentiæ, generis ac formæ decus. Vnde cum ab eis ibidem Brunones æquè vocarentur nonnulli, hic tantùm bonus Bruno meruit appellari. Quam prærogatiuam ita in dies augmentando, ſine ſodalium inuidia vendicabat ſibimet, vt & minoribus ſeſe quadam rationabili condeſcenſione aptaret, maioribúſque liberali dignitate per omnia congrueret. Pręterea vnico & patrio affectu ab Auguſto, Auguſtaque adeò dilectus, vt etiam in ſecretiſsimis eorum conſiliis gratanter admitteretur, & ſententia ipſius reuerenter dulcitérque exſpe-

ctaretur, ac promulgata indubitanter ſuſciperetur. Quem cùm quotidie deliberarent, inceſſantérque ambirẽt ſublimare honore quàm maximo, & vt patenter dicam, donare Pontificio temporalibus copiis ſupra modum locupletato : ipſe iam præmonitus domni Gregorij irreprehenſibili & aureo ſtylo, cœpit hoc ſuſpectum habere omnino, ne ſibi diuinitus imputaretur, quaſi munus ab obſequio: à quo nonnullos conſociorum ſuorũ ob aliquantulæ ſublimationis ſpem, nulla corporis poterat reuocare fatigatio, nulla rei familiaris annullatio. Vnde quia nec ab imperiali latere recedere ſibi licebat, nec taliter obſequi libebat: in animo ſuo tantũ Deo conſcio & teſte proponebat, vt ſi cũ beneplacito eius ad quantumlibet pauperrimæ Eccleſiæ inuitaretur regimen, alacrior ad id accederet, quàm ſi eum maieſtas regia ad ſupremæ po-

teſtatis & locupletationis dignitatem aliquo carnali affectu impelleret. Quod quidem tanto admirabilius eſt habendum, in leuitate iuuenili: quanto rarius deprehenditur & in grauitate ſenili. Sed iam dicendum videtur, qualiter iſte humiliari pro Deo cupidus, paulatim ab ipſo fuerit mirabiliter exaltatus: ſicut in libro Regum per Prophetam teſtatur: *Glorificantem me glorificabo, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* 1. Reg. 2. 30.

CAPVT VII.

ANNO igitur ætatis vigeſimo tertio, cùm iam alteram adoleſcentiæ hebdomadam fuiſſet ingreſſus, & ab incarnato Dei patris Verbo 1025. excurreret annus, vice ſui Pontificis Herimanni in expeditione præfati Conradi Imperatoris Longobardiam, & maximè ſuper

Mediolanum tunc rebellem, præclarus Bruno eſt profectus, Leuitico officio inſignitus. Namque illo ſuo antiſtite annis morbíſque prægrauato, ipſe auxiliares militum copias Imperatori venientes à Tullo ducendas & diſponendas ſuſcepit, tam eiuſdē Epiſcopi, quàm Auguſti placito; ſaluo tamen per omnia proprij gradus ſacramento. In illius itaque ſæcularis militiæ diſpoſitione, ſic repente ſagax apparuit & prouidus, quaſi huiuſmodi negotiis tantum fuiſſet hactenus exercitatus. Metabatur caſtra ſuis, diſponebat ſtationes cum vigiliis, ſumptus & ſtipendia opportunis adminiſtrabat in locis & horis: ſobria ſufficientia apparatas dapes diſtribuebat ſuorum ſingulis. Quos ſic per aſſignata & congrua vnicuique officia curabat ordinaſſe, vt tantùm pro ſe quique tam nobiles quàm priuati debuiſſent ſolliciti eſſe. Cuius certè

ſollicitudo, & ſuis erat tuitio, & hoſtibus deiectio, & ſibi ipſi digna laudatio. Vnde factum eſt, vt reddendo quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & Deo quæ ſunt Dei, per Apoſtolum ſuum præcipientis, quatinus omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, quoniā non eſt poteſtas niſi ab ipſo, per alienum quantocius ad ſuum peruenire promeruit. Et quia fideliter ac prudenter inſeruiuit exterioribus, ad plenū remuneratus eſt interioribus, vt ſuper multa conſtitutus, & conditori ſuo adhæreret celſiùs, & proximo compateretur profundiùs.

CAPVT VIII.

DEnique inſtante anno ab humanitate filij Dei 1026. Leucus Præſul Herimannus abſtractus eſt carnis ab hoſpitio, cùm quadrageſimali tempore moraretur Coloniæ in

quodam ſuo prædio. Extemplo Clerus & populus prouiſore orbatus, cócordi voto, eadémque ſententia confœderatus, diu ſibi deſideratum & dilectum Brunonem conſonis & continuatis expetit vocibus. Hinc totius recraſtinationis impatiens, deprecatorios atque conteſtatorios ſuper tam vnanimi electione ſua dirigit Imperatori apices. Quorum vt compendiosè dicatur, cauſa iſta fuit. Poſt pręmiſſam debitæ ſalutationis reuerentiam, nimium compunctam ſuæ calamitatis exponunt tragœdiam, dicendo ſe quaqua verſum impeti atque inquietari penè quotidianis deprædationibus ſiue cócertationibus, vtpore in trium regnorũ conſtitutos confiniis, in imperij ſui videlicet finibus, in quibus tanto acriùs ab hoſtibus laborarent, quanto longiùs terrarum ſpatia ab eius præſentia eos arcerent. Præterea ciuitatem ſuam à

Francorum Regibus iugiter repoſci diuerſis & multis machinationibus, cui damno reipub. ac ſuo, vexationíque ſuorum, ſi dignaretur obuiare, deſignaret eis Paſtorem nobilem ac ſapientem quàm maximè, cuius ſtrenuitas & induſtria ſibi infenſam hoſtium rabiem valeret propulſare. Ad quem vtique veſtigandum non eſſet valde laboraturus, quandoquidem cleri & plebis vnanimitate delectus, penes eius imperialem maieſtatem conſanguineus Bruno haberetur, Deo boniſque hominibus dilectus. Hunc ſibi notiſſimum, vtpote ſuum ipſorum alumnum, & inter ipſos atque ab ipſis liberalium litterarum ſcientia eruditum, ſine querela conuerſatum, & per ſingulos gradus Eccleſiæ regulariter ad Leuiticum ordinem prouectum: hunc non modò cum ſubvrbanis vrbani, verum & omnes circũ circa expeterent vicinæ

plebes, & comprouinciales Epiſcopi. Aut concederet ergo eis cum beneplacito Dei iſtum aut nullum: quoniã in promptu haberẽt illud beati Papæ Cęleſtini decretum: *Habeat vnuſquiſque fructum ſuæ militiæ in Eccleſia, in qua ſuam per omnia officia tranſegit ætatem. In aliena ſtipendia minimè obrepat, nec debitam alteri ſibi audeat vendicare mercedem. Sit facultas Clericis renitendi ſi ſe viderint prægrauari, & quod ſibi ingeri ex tranſuerſo nouerint, non timeant refutare: qui ſi non debitum præmium, ſaltem vel liberum de eo, qui eos recturus eſt, debent habere iudicium.* Et illud domni Leonis præclari doctoris. *Nullus inuitis & non petentibus ordinetur, ne ciuitas Epiſcopum non optatum aut contemnat aut oderit, & fiat minùs religioſa quàm conuenit, cui non licuit habere quod voluit.* Contra tam euidentem & canonicã authoritatem ſi poſſet eis terrena poteſtas violentiam inferre, non tamen

Epiſt. 2.

beneuolentiam eorum ab illo ſuo electo valeret aliquando auertere. Tandem igitur vnanimi & præcordiali prece ipſorum moueretur Imperialis eius ſerenitas, & magis in hac parte attenderetur Eccleſiæ Dei vtilitas, quàm illa quæ ſecundum ſæculũ pertractabat altiùs eum ſublimare eius conſanguinitas. Interea & ſpeciales literæ domino Brunoni ſunt directæ, quæ totius Cleri, Abbatum, & cunctarum congregationum vniuerſique Leucæ Diœceſeos populi taliter nitebantur deſiderium ſeu negotium perorare. Quod viduati Paſtore ipſum ſibi concorditer ſolum delegiſſent, & ab Imperatore exigerent, propter omnipotentis timorem pariter & amorem nullo pacto eos inde perturbaret indé. Ac ne paupertatem illorũ, cuius hactenus bene conſcius erat, abhorreret, conteſtabantur eũ per illum, qui cùm eſſet diues pauper

pro nobis factus eſt: nec quod tanti præconij tantæque nobilitatis perſonam ſibi viles & abiecti præoptarent, maioribuſque ac ſuis meritis congruis vrbibus inuiderent, ad iniuriam ſibi aliqua, quam adhuc in eo non deprehenderant, arrogātia reputaret, propter eum qui ſe pro nobis humiliauit vſque ad mortem. Liceret eis laboris ſui fructu perfrui, & verſâ vice à nutritio ſuo nutriri, quia ſecundū Apoſtolum laborantem agricolam oportet primū de fructibus ſuis percipere. Conſequens enim foret, vt Eccleſia, quæ talē educare meruiſſet, talem & ſibi mereretur deſtituta Paſtorem, qui etiam pro modulo diuinitus conceſſo mortalibus, illud ſpeciale boni & ſummi Paſtoris dicere
Ioan. 10. 14. poſſet: *Cognoſco meas, & cognoſcunt me meæ.* Non verò eos lateret, quod terreni Principis pietas ad maiora eum merito conſanguinitatis, & compla-

citæ illi conuerſationis promotum ire deliberaret. Itaque ſi ipſos poſt ſe clamantes exaudiendos cenſeret, cõtinuis precibus de reliquo cæleſtis Imperatoris largitatem pulſarent, vt ei cæleſtem ac terreſtrem honorem accumularet. Si autem contemnendos putaret, quia eminentioris dignitatis apici ſæculariter inhiaret, diuina æquitas contemptus illorum vltrix ſic accederet, vt nec ad illum cui intendebat, nec ad quemlibet alium honorem aliquando aſcenderet.

Cap. IX.

HViuſmodi ergo ſyllabis à Domino Notberto tunc laudabilis vitæ monacho, pridem autem ſancti Protomartyris Stephani canonico, atque Liethardo adhuc quidem canonico ſuſceptis, qui præ ſui comitibus itineris alacres & impigri exſe-

cutores tantæ talíſque cauſæ fuerant deſignati à clero & populis: plurimo varióque curarum æſtu vterque afficiebatur, Imperator ſcilicet, ac dominus Bruno eidem cariſſimus. Et Imperator quidem, quamuis gauderet dilectionem, quam erga ipſum venerabilem Brunonem meram & germanam debito affinitatis, conſiderationéque ſtrenuitatis eius poſſidebat, multorum laudibus vel teſtimonio commendari & approbari: non mediocriter tamen contriſtabatur, quia illud ſuum deſiderium, quo appetebat illius temporaliter ſublimiorem dignitatem, ſentiebat præpediri. Timebat ne Deum offenderet, ſi Eccleſiæ eius tam vnanimi voto repugnaret: dolebat, ſi tantæ perſonæ pro meritis non reſponderet. Quid hîc multis hæreo? in tanta fluctuatione deprehenſus, per Legatos à latere ſuo directos omnibus ingeniis inde

iam ſæpedicti domini Brunonis intentionem reuocare eſt conatus, modo cõflictationes creberrimas, atque depopulationes illius Eccleſiæ commemorando, & paupertatem ſupra modum exaggerando; modo quod in extremis Imperij ſui finibus vrbs illa poſita, aut nunquam aut rariſſimè æſtimaretur digna Imperatorum diuerſorio: modo quod eundem nepotem ſuum ſibi per omnia rariſſimũ nequiret perferre æquo animo diſgregari à ſe tanto terrarum ſpatio. Parceret igitur ſibimetipſi, & tam ſuæ vtilitati conſuleret atque quieti, quàm medullitus eum amantis Imperatoris voluntati & perturbationi: potius ſurda aure illos præteriret, qui ſuam ipſorum neceſſitatem ſeu conſolationem, quàm eius ſalutem & honorem pluris penderent; maximè cui ipſe condignam ſuo generi ac merito dignitatem inſtanter præuideret.

Verùm quia multa conſilia in corde viri, voluntas autem Domini fiet, vt Salomon ait, longè aliter afficiebant ſubditum Deo animum reuerendi Brunonis, deſtinatæ illi ſyllabæ ab Eccleſiæ populis: quorum vnanimi & humili inuitatione, ſentiebat ſe ad humilia inuitari ab ipſo magiſtro humilitatis, qui Rex hominum fieri refugit, & vltrò ad crucem venit, nec immemor illius ſui prioris propoſiti, quo malebat iugiter omni humilitate, vilitate & extremitate contentus Chriſto famulari, quàm temporaliter cum aliqua corruptela integræ conſcientiæ, id eſt quauis venalitate ſublimari, quam trimodam compererat dictis beati Gregorij, ſcilicet à manu, ab obſequio, à fauore. His vtique tribus pediſſequis ambitioſæ vænalitatis animaduertens Eccleſiaſticas dignitates nimis confundi ac ſubrui, nec facile aliquem ab aliqua iſtarum

immunem reperiri, nihil ſibi tutiùs fore credidit, quàm populari electioni ad humilia ſe vel aduerſa attrahenti aſſentiri, & imperiali ſuggeſtioni ad magna vel proſpera incitanti reluctari. Denique laudabile eſt quemquam pro Deo proſpera declinare: ſed multo laudabilius conſtat aduerſis ſe ſpóte offerre. Hinc eſt quod Moyſes ad principatum diuinitus vocatus excuſat, & ſe poſtpoſito alium poſtulat dicendo, *Obſecro Domine mitte quem miſſurus es*: Atque Iſaias ad nuditatis ignominiam, multiplicémque paſſionem, nec nominatim deſignatus, vltrò ſe ingerit proclamando: *Ecce ego, mitte me*. His ergo & aliis virtutum incitamentis ſuccéſus, & oleo diuinæ gratiæ repletus, rectæ intentionis flammam tantò ſpargebat alacriùs, quantò flatibus carnalium affectionum impellebatur acriùs. Fiebátque vt illa diſſuaſoria aura à Cæ- *Exod.4.13*

ſare veniens & eius aula, magis augmentaret ac confoueret, quàm conſopiret aut exſtingueret ignem diuini ſacrificij deuotæ mentis in ara. Itaque illam beati Petri ſententiam qua dicit: *Humiliamini ſub potẽti manu Dei, vt vos exaltet in tempore viſitationis.* Gratanter amplexus, diſruptis cunctæ dilationis nexibus, Imperatori adhuc diſſuadẽti obtulit ſyllabas miſſas ſibi à clero & plebibus, ingenua tamen (vt ita dicam) virgineo pudore ora ſuffuſus. Apicum autem tenore clariſſimus Princeps edoctus, ad lacrymas eſt permotus, & vberrimis fletibus atteſtantibus extrinſecus palam fecit, quanti eum haberet intrinſecus. Demum aliquanto interiecto ſilentio, linguam famine ſoluit in iſto: *Meam ſententiam ſuper honore tuo, dulciſſime mi nepos, iam diu deliberatam ſuperna video ſententia impugnari, imò expugnari; cui cogor manus dando, ſicut debeo ſuffragari,*

quoniam non ſine pernicie noſtrûm amborũ & multorũ poſſum diutiùs refragari. Pietas omnipotentis iam nunc tibi in hoc adſit, quæ quid ambobus nobis & omnibus expediat magis nouit. Mihi ergo iam libet, quod euitare non licet. Tu tamen gratia Dei contentus, qua ſola crederis ad illius Eccleſiæ regimen præelectus nullo venalitatis modo, nec ipſius coniugis meæ, nec cuiuſuis mortalium tuæ parti concilies affectus, ne hinc ex te per omnes tibi credendas oues ſerpat huius ſimoniacæ peſtis næuus. Proculdubio enim qui cœpit in te bonum opus, perficiet quantocius. In ipſius gratuita pietate tuum iacta cogitatum, & ipſe te enutriet, ſecundum veridicum ſuæ diuinæ ſententiæ promiſſum. De noſtri autem conſilij & iuuaminis ſolatio quantumlibet illud ſit, ne fias vllo modo dubius, quia ſuper omnes tui ordinis, de tua re proſperanda ſemper ero ſollicitus, quem nobis commendat & indefeſſus labor fidelis ergo nos ſeruiminis, & conſanguineus inuicem affectus auitæ propin-

quitatis. Tantum ſatage omnipotenti fideliter deſeruire, & bonorum morum indolem, quæ in te à cunabulis eſt, ſtudeas augmẽtare. His aliiſque verbis à regali dulcedine roboratus venerabilis Bruno, ſponte laborioſo ſe ſubmiſit oneri in ſolo fiſus Domino, quippe qui nouerat ſe nõ vocari ad proſperitatis gaudia, ſed ad grauium laborum perpetienda pericula.

Cap. X.

ADeptus ergo donum Pontificalis culminis, in non minimo reliquit contribules aulicæ poteſtatis mœrore, qui eius ſemper innitebantur conſiliis ſalutaribus; quorumque cauſas ſedulo procurabat interuentor ſtrenuus. Et licet ei congratularentur de attributo honoris culmine: ſibi tamen dolebant, quod carerent eius contubernalis familiaritatis & affa-

minis prædulci ſolamine. Accepto autem ab imperiali poteſtate digrediendi commeatu, deferuntur illi noua aduerſitatis nuntia, in ipſo itineris procinctu, ſcilicet niſi præcaueat ſe fore paſſurum inſidias à Longobardis patrienſibus, qui per id adhuc temporis contra Auguſtum ſuperbis rebellabant cordibus. Nam illis fortè diebus regius exercitus Orbam Mediolaniũ oppidũ oppugnabat, quia inibi infidi infidelitatis apoſtatæ Imperatori ſubiectionem abnegantes latitabant. Commonetur ergo à familiaribus horum inſidias diuertendo præcauere, aſtruentibus fore vtiliùs aliam viam quamlibet longiuſculam expetere, quã incautè propter itineris compendium in manus eorũ incidere. At ille expers timoris iuxta illud Salomonicum: *Iuſtus quaſi leo confidens abſque terrore erit*, ſcuto fidei præmunitus, lorica iuſtitiæ, galeáque

ſpe ſalutis adornatus: taliter ſe à recto itinere dehortantibus infit. *Omnipotentis manibus cunctam noſtræ ſalutis curã committamus, quia nemo valet illi nocere, quem diuina voluerit protectio defenſare. Si autem me deſtinauerit igne tribulationis à peccatorum ſcoria expurgare, non abnuo voluntati pij artificis me ad informandum committere, quoniam nec debet figmentum ei qui ſe finxit, quare me feciſti ſic, reclamando dicere. Via regia abſque diuerticulo gradiamur, & quidquid nobis ſupernus arbiter præuiderit, libenti animo patiamur.* Tali itaque commonitorio ſuos ſagaciter adhortatus, cœptum tẽdebat iter de cæleſti auxilio iam ſecurus. Sed qui erat vas humilitatis dicatum Deo, ne notaretur ſuperbiæ cauterio, ſi omnino refutaret familiarium vti conſilio; partim voluntati eorum obſequitur, ſcilicet vt à grege comitantium cum paucis diſparatus eos itinere præiret diei vnius. Interea in

cunctis pene manſionum abditis Lãgobardorum occultãtur inſidiæ, vbi ſpes erat eum cauſa corpus reficiendi debere pernoctare, maximéque apud Iporeium ciuitatem huiuſmodi inſidiarum parantur fraudulẽtiæ. At ipſe, vt dictum eſt, paucis, hoc eſt, nõ plus quàm quinque comitantibus poli axe ſolis calore iam feruente, per medium eiuſdem ciuitatis ingreſſus, ita ſecurè, Dei annuente gratiâ, omnem illius vrbis popularem frequentiam pertranſiit: vt nec in alloquendo quidem vllus ei viam incommodauerit, neque ſibi alium alloquendi neceſſitas ingruerit. Iam autem ſolis ſphærâ vndas irradiante Oceani, vrbem intrant eius ſequipedes comites poſt terga relicti, moxque ab omnibus inſidiarum latebris accurritur, ac ſi diu quæſita canum præda violenter rapiuntur, in cunctorum vultibus ſolus Bruno requiritur, ſed quẽ Chriſtus

eruerat, inter omnes ſolus Bruno minimè reperitur. Toto noctis ſpatio fit de eo quæſtio, abierit ne, an veniat, ſed nulla veri ratio eius factum publicat. Naſcitur ſuſpicio, quod iam pridẽ pertranſierit. Ad quem inſequendũ, celeres diriguntur veredarij. Sed dilectus Præſul, iam ad extremos Italiæ fines peruenerat, locúmque qui dicitur ad Cameram, ſubintrauerat, vbi eum mirabili conſilio diuina protectio liberat. Nam ſui pauci comites longinquo defatigati itinere, ibidem ad recreandum diſpoſuerãt reſidere, exſpectaturi ſocios parua refocillandos requie. Cùm verò ab eis eſſet ablegatus intra ſpacium duorũ ſagittæ iactuum, ſubitò prædicti inſecutores anhelo curſu adueniunt, laſſos eius comites iam diſcumbentes reperiũt, raptos retrogrado itinere celeriter Iporeium perducunt, ſperantes ſe diu quæſitam prædam reperiſſe, quos

Deus iucundo miraculo quodámodo voluit deludere. Tali itaque conſilio diuina virtus malorum nequitiā propria ſpe defraudauit: ſibique fidelem ab ipſorum rabie liberauit, cui etiam mox cuncta ſua de integro ſalua reſtituit, ſuppetiante eius cognata, nepte Rodulphi regis Iurenſis, coniuge ſui germani nomine Gerardi, ſtrenuiſſimi atque elegantiſſimi militis.

Cap. XI.

AVſpicato ergo curſu cœptum iter exſequitur, à cunctis prætergrediendis vrbibus per viam plauſibiliter excipitur: à propriis ciuibus eius deſiderio inhianter attonitis fauorabiliter præſtolatur. Tandémque die Dominicæ Aſcenſionis tertiodecimo Kalendas Iunij omnium inexplebili gaudio ſuſceptus, præſentibus

cunctis Belgicæ Galliæ primoribus electus ac laudatus, à ſuo conſobrino domino Theodorico Mediomatricorum Præſule eſt pontificaliter inthronizatus. Quique ſciens ſe eſſe debere in domo Dei lucernam non ſub celante modio, ſed ſuper refulgens candelabrum collocandam; ſollicita ſtuduit vigilantia mox expromere diuinæ religionis ignem, quo ſemper incaluerat, ac ſibi ſubditos ardenter in ſupernæ virtutis zelo verbis & exēplis accendebat. Et ſicuti fertur exemplo ſæculari, *quoque magis tegitur tectus magis æſtuat ignis*, ita cœpit in eo diu clauſus cæleſtis amoris feruor inardere: ſicut qui ab ipſius infantiæ bona indole ſolitus erat Chriſti inſpiratione ferueſcere. Suum itaque ſagax ſtudium ſuper omnia conuertit in propagāda religione monaſtica, quæ præter ſancti Confeſſoris Chriſti Apri Cœnobium in omni ſua Diœceſi,

iam proh dolor! longo tempore refriguerat: Medianenſis namque ac ſancti Manſueti Monaſterij Prælatos, qui poſthabito animarum ſibi commiſſarum ſtudio in ſolo exteriorum dominatu ſe putabant conſtitutos, depoſuit in ipſo ſuæ electionis exordio, atque domno venerabili Guidrico, tunc per id temporis Præpoſito præfati Cœnobij beati Apri commendauit, cuius prouiſione & ſollerti inſtantia ordo Monaſticus, vt adhuc in propatulo eſt, in eiſdem locis feruenter recaluit.

Cap. XII.

Victorioſus verò Rex Conradus auditis, fama vulgante, eius laudabilibus actis, in dies erga illum magis magíſque ardebat affectibus pij amoris, præſagiens ipſum vas fidele ad reformandam ſacræ religionis

normam, & ad augmentandam iam defluentem Romanam Rempub. Et quoniam cauſis inſtantibus vſque in ſequenti Paſcha diſtulerat, ſibi à domno Apoſtolico Romæ dandam imperialem benedictionem: itidem etiã iſti vinculis perfectæ dilectionis aſtrictus differri iuſſerat eius Epiſcopalem ordinationem, vbi ſimul vnaque in baſilica ſumerent vtrique ab eodem cæli Clauigeri Vicario prædeſtinati officij conſecrationem. At ipſe prædeſtinatus Deo amabilis Bruno, cuſtos veræ humilitatis, & ſeruantiſſimus præceptorum Dominicæ auctoritatis, cognito quia hic terrenus honor ſibi ab Auguſto collatus aliquos inuido dente mordebat, quodque Treuirorum Archipræſul prolatione ſui cuiuſdam priuilegij huic regiæ voluntati obſtare cupiebat: hic noſter mox adiit Regem obnixo precamine, vt à tali deſiſteret conamine; ma-

lens ſe honore huius benedictionis carere, quàm in alicuius diſſidio contradictionis contra quemquam remanere. Vix ergo & cum difficili labore domnum Auguſtum ab ea voluntate reſipiſcere cogens, ac ipſius dulci commeatu Belgicam Galliarũ repetens, à domno Archiepiſcopo Treuerorum Poppone, Pontificalem humiliter popoſcit benedictionem: atque inter ſe ſtatuerunt tempus hác ſanctam fieri ordinationem. Treuerim ergo venitur, conſuetus ordo cõſecrationis inquiritur: vbi durus quæſtionis ſcrupulus omnem rem peragendam diutiùs intricat, ita vt omni imperfecto labore iam dictus dulcis pater fruſtratus domum redeat. Nam à prælibato Archipræſule quoddam priuilegium promulgatur, in quo hęc lex ſuperflua atque impoſſibilis à nemine ſeruanda continebatur, ſcilicet vt quiſque ſuorum ſuffraganeorum

ab eo ordinandus priùs ſub diuinæ præſentiæ teſtimonio ſpondere debeat, quatinus in cunctis rebus agendis eum ſibi ad conſilium adhibeat, ſublatóque omni excepto, nihil extra ſuum præceptum aut velle, aut quaſi quidam ſeruus agere præſumat. Memor itaque diuinæ ſcripturæ fidelis Bruno: *Quia diſplicet Deo infidelis & ſtulta promiſſio*, omnimodis ſe abnegat huius incongruæ rationis fore ſponſorem, ne per impoſſibilitatis effectum mendacij incurreret offenſam. Diuturno autem ſpatio huiuſmodi alternatim perſtitit litigium: noſtrúmque ſæpedictum Patrem re infectâ contigit à Treueris habere regreſſum. Quo cognito diuæ memoriæ Conradus Auguſtus ad ſuum palatium Vvormatiæ vtroſque conuocauit concitus, ipſiúſque innitente auctoritate, tandem vicit Archiepiſcopum iuſtæ rationis præmóſtratio, atque

atque ceſſit à ſuperfluo, quod iniuſtè exigebat, profeſſionis voto: tantum requiſiuit ab eo ſponderi, quod in Eccleſiaſticis negotiis agendis, ipſius vteretur authoritate conſilij. Hâc ergo acceptâ ſponſione, quinto Idus Septembris, cum ſumma omnium gratulatione, fit ſancta ordinatio, atque demum vtrique inuiolabiliter perſtitere in perfectæ amicitiæ ſoliditate. Hoc vero idcirco tam expreſsè perſtrinximus, vt cuiuſmodi fuerit humilitatis hic vir liquidò panderemus, & ad euitandum mendacij næuum, prout homini ſit poſſibile, quátum extiterit cautus.

CAP. XIII.

IGitur ad ſedem propriam repedans læto cunctorum excipitur tripudio, móxque vti ſua erga ſanctū ac glorioſum Aprum maior erat de-

uotio, domnum religioſæ vitæ & cóuerſationis virum iam dictum Guidricum ſub nomine Abbatis eidem præfecit Cœnobio, voluntate & petitu domini Guillelmi ipſius loci tūc temporis venerabilis Patris : cuius ſancta fama cis mare per cunctos fines orbis exſtitit memorabilis. Huius præſulis ſolatio non minimum ſudauit prælibatus pater Guidricus, in ampliando ſui Cœnobij decore; quod iam pene labens incœpit à fundamétis inſtruere, cui idem Pontifex triginta librarum ſupplementum ſua contulit largitate. Eundem etiam delegit Abbatem ſupra prænominatas Medianéſis ſanctíque Manſueti Abbatias, quibus ad augmentandum in eis ſanctæ religionis ſtatum, nonnullas tribuit Eccleſias. Quin & in Portus ſuauis Cœnobio à ſuo prædeceſſore, ex Pontificalibus ſtipendiis inchoato, ſed à ſe ſtudioſo labore

ædificiis & ſumptibus ad vnguẽ adornato , deuotam Sanctimonalium conſtituit congregationẽ, atque nobilis generis vitæque laudabilis quandam nomine Berrennam ipſi cœtui matrem ordinauit: cuius inſtanti ſollicitudine diuini feruor ſeruitij ibidẽ floreſcendo creuit, & diuinâ opitulante gratiâ in longas poſt generationes creſcẽdo florebit. Inerat quoque ei mirabilis & honeſta morum elegantia, adeò vt cum ſplendido corporis decore, quem illi ſuper cunctos illius temporis contulit omnipotentis munificentia : quidquid agebat cunctorum animis cõplaceret, quidquid dicebat,omnium corda intimo amoris effectu delectaret. Cum ſerpentina aſtutia tantum pollebat in eo columbina ſimplicitas , vt ab huius ſæculi prudentibus omnium videretur ſuperior in prudentia, & à diuina ſapientibus mirè coleretur pro puræ

mentis innocentia. Tanta largitatis abundabat caritate, vt pene cuncta diſtribuens indiſcretè, in aliorum opulentia ipſum multotiens contingeret indigere. Eleemoſynarum virtuti ante omnia & ſuper omnia inſudabat, nec pro vllo ſæculari impedimento quemquam diem omittebat, quin omni mane ipſe per ſe pauperũ turbæ deſeruiret: ac dominico exemplo eorum veſtigia abluendo, victum ſufficientem tribueret. Deuotione contriti cordis, & compunctione lacrymoſorum gemituum inundabat mirabiliter, adeò vt nihil ſacræ orationis, nullum diuini ſacrificium officij ſuperno vultui præſentaret, quin continuò lacrymarum flumine faciẽ & pectus irrigaret. Tali ſe holocauſto in conſpectu diuinæ maieſtatis mactabat aſſiduè, ſciens certiſſimè, ſacrificium Deo ſpiritum contribulatum fore. Sapientia diuinarum humana-

rúmque artium in eo refulgebat ampliſſima, maximè artis delectabilis muſicæ peritia, qua antiquis auctoribus non modò æquiparari poterat, immò in mellifica dulcedine nonnullos eorum præcellebat. Nam componens reſponſoria in veneratione glorioſi martyris Cyriaci, ſanctíque Hidulphi Treuerorum Archiepiſcopi, necnon beatæ Odiliæ virginis, atque venerandi Anglorum Apoſtoli Gregorij Doctoris, diuini laudes ſeruitij mirifico decore ampliauit. Humilitatis quoque ac patientiæ donum ita in eo enituit, vt ſi forſan aliquem ſubiectorum pro ſuæ culpæ noxa increparet, vtque fieri ſolet, ille impatientiæ motus felle multa improperiorũ conuitia arguenti Præſuli irrogaret; iſte pro verborum iniuriis non verbera, ſed lacrymas condolendo impenderet.

CAPVT XIV.

HIS ergo aliiſque bonis actibus perſpiciens eum cluere humani generis aduerſarius, eius piæ religioni modis omnibus contraire nititur. Et licèt non poſſit eum vſquequaque à recto deuiare tramite, tamen per ſuos ſatagit ſatellites tentationum & aduerſitatum ſpiculis à ſancto propoſito deterrere. Nam quidam huius primores patriæ eum ſapientiæ luce fulgere cernentes, & in diſponendis regni conſiliis apud imperialem maieſtatem ſuper cunctos pollere inuidentes: dum apud aulicos, quos omnes ſibi nimio amore deuinxerat, nequeunt ei moliri inſidias, apud exteros contra eũ tractant artificioſas calliditatum machinas. Itaque Odonem vicinæ Commarchiæ Francorum Comitem in beatum Præſulem conci-

tant, eumque multiplici aduerſitatũ molimine ab imperialis fidei ſtabilitate deiicere laborant. Videres fidem in vno Brunone contra multorum fraudes viriliter decertantem, miranda patientia multorum ſpicula hoſtiũ æquanimiter perferentem, præcordiali compaſſione ſubditorum ſibi diſpendia dolentem, ipſis inimicis affectuoſa caritate quàm facillimè indulgentem. Sed non eſt neceſſe, quos bellorum motus, quas Eccleſiæ ſibi commiſſæ deuaſtationes, prædas, incendia pertulerit recenſere, dum omnipotentis gratia de cunctis eius æmulis in nequitia radicatis, citum dignata eſt finem imponere, ac ſibi fidelem famulum pia cõſolatione per viſum voluit reuelare. Siquidem dum adhuc aduerſitatum angoribus arctaretur: quadam nocte multiplicum ſollicitudinum feſſus laboribus, miſeriam ſibi ſubiecti populi reuoluẽdo,

lacrymabilitérque ſuis eam reputando criminibus, ſoporatur, ac videt in ſomnis quendam angelici vultus pręferre ſibi ſphæram ſupra ſolis ſplendorem fulgidam, quæ videbatur in ſe totius mundi retinere machinam, in qua etiam ſpecialiter ei oſtendebantur duo præclaræ formæ homines. Quorum dum nomina eorum diſcere cuperet, huiuſmodi vox ſuas peruenit ad aures: *Hos Mariam Magdalenam, Galienumque noueris eſſe Epiſcopum, quorum conſortio te frui in futuro lætaberis.* Dumque eandem ſphæram lætabundus accipiens manibus ſibi in ſinum vellet ponere, præſago futurorum eſt experrectus ſopore. Nec mirum hunc beatæ Mariæ dici fore conſortem, cum par erga Deum dilectionis affectus, & continuus lacrymarum velut fontanarum aquarum decurſus, eius meritorum illum reddiderit participem.

Quamuis autem à nobis adhuc ignoretur, quis iſte Galienus exſtiterit, nó eſt tamen dubium magni eſſe eum meriti, quem diuina vox tantæ laudis viro coæquauerit. Quam viſionem ſubſecuta eſt efficax diuinæ gratiæ conſolatio, præfato Odone Comite per bellicoſum noſtræ patriæ Ducem Gozilonem turpiter morti tradito, ac pace per hunc beatum Præſulem reſtitutâ, non ſolum Lotharingiæ regno, verumetiam adiacentibus prouinciis Chriſti annuente ſuffragio. Nam eius intercurrente ſapientiâ, legatione & conſilio, eſt Romano adiunctum & corroboratum imperio regnum Auſtraſiæ, quod dudum ab origine tenebat Rodulphus Rex Iurenſis Burgundiæ, & idem iam dictus Pontifex eſt directus legatus pro pacis concordia inter ſuprafatum Conradum Romanorum Principem ac Robertum Franciæ regem. Quam

legationem quàm honeſtè complevit, eſt teſtis Francia, quæ adhuc quaſi nouum refert, quanta in eo reſplenduerit ſapientia, quæ humilitas, quæ denique in cunctis cœptis efficacia; quàm decorus fuerit habitu mentis & corporis, quàm congruus in referendis verbis legationis. Quem cuncti vt patrem nimio amore ſuſcipiebant, quem omnes vt ſanctum ſumma veneratione excolebant. Itaque tanta firmitate pacem & concordiam inter vtraque regna ſtabiliuit, vt quoad vixerũt præmemorati Principes cum ſibi ſuccedentibus filiis vtriſque Henricis, nullus quantùmcumque fraudulenta arte diſcordiam inter duo regna ſerere valuerit. Sed inuidus humani generis hoſtis perpendens ſe nequire eius deuotionem per ſuos ſatellites à recto tramite deuiare: per ſe in illum diuino permiſſu inſurgens nimio cor-

poris aggrauat languore, continuatim annuali tempore. Aderat tota lugubris plebis multitudo, de eius ſoſpitate deſperans: aderat etiam cœtus medicorum dolorem deſperatiuis verbis augmentans. Omnium rigabant ora lacrymæ, ipſi quoque iam defecerat ſpes vitæ. Tunc diuino admonitus inſtinctu, iubet ſe nocturnali hora ante S. Blaſij altare ferri, cõfiſus ſe eius dignis meritis à præſenti anguſtia citiſſimè liberari. Itaque ibidem raptus in ecſtaſi, non dico per ſomnum qui eum omnino aufugerat, videt quaſi S. Blaſium ab altari progreſſum ſeſe inuiſentem, atque modum languoris compatienter exquirentem, cunctíſque ſuis languentibus præcordiis apertis, veluti ipſe ea conſpicaretur, miſericordi manu abluentem, ac medicamine refouentẽ, omnibúſque ſuo loco reſtitutis, eò quò venerat redeuntẽ. De qua ecſtaſi

regreſſus ſoſpes de lecto ſurgens, circumſtantes aduocat, viſionem lætus pandit quam viderat, ac ſicuti prælibatus martyr iuſſerat, reſponſorium: *Quis deus magnus ſicut Deus noſter*, cũ præſentibus in voce iubilationis concinit, & nocturnis impletis officiis, pedibus propriis alacer domum rediit.

Cap. XV.

VErum quoniam maiora exarare ſtilus properat, videtur congruum vt quiddam de eius matre dignum memoratu breui referat. Nam quanta illi fuerit deuotionum ſerenitas, quanta vſque ad nouiſſimum quadrantem eleemoſynarum largitas, quàm diutina in diuinis orationibus, vigiliis, ieiuniiſque inſtantia, quã longa nimis in carnis maceratione pœnitentia, non eſt facile promere verbis, cùm ipſe finis in quo omnis

laus canitur ſecurè, manifeſtè prodiderit. Siquidem in tantam corpulentiam ſuperflui abundantia humoris eius corporis quantitas excreuerat, vt vix rheda poſſet vehi quò opportunitas commonebat. Quæ grauitas corporis, quoniam ſibi videbatur intolerabilis, multotiens Chriſti gratiã profuſis exorauit lacrymis, vt ſicut vnius matris eam protulit aluus mundo; ita vnius mulieris vlnis poſſit terreno mandari ſepulcro. Cuius vocem exaudiuit Oriens ex alto. Nam diutini maceratione languoris ita ad vltimum fuit tenuata, vt pene cuncto humore carnis exſiccato, ſola oſſa cute & neruis ſeſe tenentibus viderentur tantummodo cohærentia. Itaque ad extremam vitæ metam veniens, cunctis diſtributis quæ ipſa per ſe, exceptis mariti reditibus, ex proprio ſumptu in vſus pauperum expendendo quotidie aggregauerat, ſacra inun-

ctione, ac viuificæ communionis participatione munita, diu exanimis & abſque vllo vitali flatu iacuit, cunctâ eiulante familiâ, cum pauperum viduarum atque orphanorum cateruis. Quæ ſubitò reſumpto ſpiritu rediens, ac confuſum deplorantium clamoré ſedari præcipiens, omnes domo eliminari iubet, ſolámque Regelvvidé Cœnobij ſanctæ crucis Abbatiſſam cũ proprio retinet marito. Quibus cũ fletu admirãtibus, quid ſibi vellet ait: *Non me lugeatis quaſi morituram, quoniã nunc mihi adfuit piiſſima Dei genitrix Maria, quæ me dulciſſima affabilitate conſolans promiſit ſecum æternaliter victuram, & in ſempiterna gloria feliciter conregnaturam. Vnum ergo te, ô amantiſſime coniunx, ſuppliciter oro, ne meæ petitionis verba quæ dictura ſum moleſto feras animo.* Cúmque ille ignarus futurorum gratanter ſe impleturum ſponderet, quæcumque illa exprompta voluntate

iuberet, ait: *Peto vt ſicut nuda egreſſa ſum de vtero matris meæ; ita me nudam in tumulo ſuſcipiat aluus terræ, & quidquid ornamenti ad conſepeliendum mihi parauerâs, in vſus pauperum fideliter erogare ſtudeas.* Cuius petitioni quamquam inuitus iam præfatus ſponſus annuit: eamque cum ſumma alacritate mentis hominem exutam, modo quo cōſtituerat ſepulturæ tradidit. Hæc autē ideo tam ſtudioſè retuli, vt pateſcat præſentibus & futuris, quantæ fidei & deuotionis hæc mulier exſtiterit, quamque feruens in eleemoſynarum largitate fuerit. Sed congruum videtur, hic anchorā noſtri nauigij figere, quatenus aliquantulum reſpirando reparatis armamentis cœptum valeamus æquor efficaciter tranſmeare.

Finis primi Libri.

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

SVSCEPTI munus operis, Chriſti ſuffragio annuente proſecuturi, & qualiter ad Apoſtolicam dignitatem peruenerit vir beatus, quæque ei ibidem contigerint, immò quæ per eũ, eiuſque temporibus Dominus efficere voluerit monſtraturi; opportunũ videtur præcedentes cauſas ad id pertinentes oſtendere, & quomodo ſuperna gratia ei ventura reuelauerit notificare. Summa inerat ei deuotio primum Paſtorem clauigerum cæli annuo reuiſere recurſu: & pro ouibus à Deo ſibi creditis eius iuuamen ſupplici exorare precatu. Itaque quodam tempore ſolitum aggreſſus iter, comitante cœtu clericorum, necnon

laicorum

laicorum quingentorum numerum ſuperantium, qui pro ipſius meritorum dignitate, affabilitate, ſanctitate, indiuulſum eius ſequebantur comitatum, cunctis ſurrexit lues dira Italici corruptione aëris, ita vt nulli hac tabe infecto eſſet ſpes in craſtinum differendæ mortis. Vir autem Domini immodicè mœſtus de afflictione ſeſe comitantis turbæ, feſtinum repperit remedium diuina gratia præcurrente. Nam ſanctorum, quæ ſecum vehebat, propria manu tinctis vino pignoribus, maximéque S. Apri articulis, cui ſe commendabat deuotius, quicumque huiuſmodi poculum quantulumcumque libaſſet mox cōualeſcebat, quantuſcumque languor inuaſiſſet, ſi tantum liquoris illius ſaporem guſtare valuiſſet. Ipſe etiam pene diatim toto itinere diuini ſacramenti victimam offerendo, & inter Miſſarum ſollemnia populos aſtãtes,

ad correctionem morum pœnitentiamque commonendo, cunctos piis hortatibus ad ſuperna capeſſenda animauit, & ab imminentis mortis articulo ſanctis precib. liberauit. Itaque toto noctis interſticio turba comitum, & patrienſium, quorum neceſſitas intererat, ad eius hoſpitium cum luminaribus excubias celebrabant, ac mane per Sanctorum merita, eius annuente ſuffragio, integram ſoſpitatem reportabant. His ergo cauſis per cunctas Romaniæ partes celeberrimè diuulgatis, vir Domini ſumma veneratione excolitur, eiuſque dilectio omnium cordibus funditus inculcatur.

Hic autem ſuus erat mos aſſiduus, vt nocturnæ quieti membra traditurus ſanctorum pigneribus ſeſe attentius commendaret, & à ſecularibus abſolutus curis, in ſancta contemplatione animum relaxaret, atque in ipſa

meditatione, neceſſarium corpori ſoporem ſuſciperet. In hac ergo pia intentione quadam nocte ſoporatus per viſum ad principalem Eccleſiam Vvangionum eſt adductus: vbi contemplatur quaſi conſiſtentem infinitam multitudinem albatorum, quorum maior pars videbatur eſſe ſacerdotum, inter quos vnum recognoſcebat quondam ſibi familiarem Bezelinum Archidiaconum, qui eius comes in Romano itinere exuerat hominem. Quem interrogans quæ eſſet tanta multitudo, audiuit hos omnes mundanam finiſſe vitam in principis Apoſtolorum ſeruitio. De hoc intra ſe miranti, veluti cælorum clauiger beatus Petrus ſuperueniebat, & illam multitudinem ſancta communione eius manibus participaturam eſſe aiebat. Quem pontificaliter indutum idem B. Petrus cum protomartyre Stephano ad altare

prædictæ Eccleſiæ cum ineffabili cãtus melodia deducebant, & ſacris peractis officiis omnes de eius manibus viuificum munus percipiebant. Viſum quoque ei fuerat, quod poſt ſacram cõmunionẽ ipſi S. Petrus quinque calices aureos conferret, alteri autem ſe ſubſequenti tres, tertio vero vnum calicem tribueret. Hæc ergo ſuis familiaribus referens, quid portenderent ſecum mirabatur, ſed quis eorum fuerit exitus, in ſequentibus ſuo loco dicetur.

Alio itidem tempore illi per ſomni quietẽ videbatur, quod quaſi perſona cuiuſdam deformis vetulæ eum importunè impeteret, & veluti familiari, ſed tamen ſincero colloquio ſibi adiungi expoſceret. Quæ tam horrendi vultus, diſciſſæ veſtis, hirſutis capillis, atque turpiter erectis videbatur: vt vix quicquam humanæ formæ in ea recognoſceret. Cuius deformi-

tatis horrore nimium perculſus, eam plurimum volebat euitare, ſed ipſa tanto magis illi nitebatur inſiſtere. Qua importunitate victus vir Domini, ei ſignum crucis in faciem imprimebat. At illa ad terram veluti mortua proruens, in admirabilem pulchritudinem denuo reſurgebat. Cuius viſionis terrore experrectus ad nocturnas ſurrexit vigilias: denuóque in huius rei admiratione ſopori reddidit membra. Cui videbatur in ſomnis adeſſe venerabilis Abbas Odilo, quem quaſi rogabat ſibi portendere quæ eſſet huius viſionis ſignificatio. Qui lætiſſimus ei tali reſpondit oraculo Beatus es tu, & tu animam eius de morte liberaſti. Hæc non eſſe ficta probat idonea virorum ac venerabilium teſtificatio: domni videlicet Vvalteri Leucorum clauſtri Decani, nec non intimi conſecretalis eius Vvarncheri, qui aſſerunt ſe au-

diſſe talia cum lacrymis ab illo referri, & quid ſignarent quamplurimum admirari. Nec incredibile eſſe videtur, talia ei à ſumma diuinitate præmonſtrata fuiſſe, cùm crebrò nocturna in lecto ſuſpiria, & frequentes pectoris tunſiones, ac ſtratus ſæpe à veridicis cubiculariis repertus irrigatus lacrymis, oſtẽdunt illũ diuina viſione fuiſſe dignum. Nulli autem dubiũ eſt, quid ſignificet prælibatæ mulieris viſio, quicũque legit pene ſimile ſomnium Magni Conſtantini pro reſtituenda vrbe Byzantio. Nam certum eſt horribiliter extabuiſſe per diuerſas orbis partes Eccleſiaſticum decorem, immo Chriſtianam religionem, & per eum Chriſti adminiculante ſuffragio ad priſtinum reductam eſſe honorem.

CAPVT II.

INterea apud Vvangionum vrbē ante præſentiam glorioſi Henrici ſecundi Romanorum Auguſti fit Pontificum reliquorumque Procerum non modicus conuentus. Inter quos hic Chriſto dignus Præſul conuocatur: quippe ſine cuius conſilio intra Imperialē curiam nihil magni diſponebatur. Et repentè illo nihil tale ſuſpicante, ad onus Apoſtolici honoris ſuſcipiendum eligitur à cunctis. Quod onus humilitate commonente diutiſſimè refugiens, dum magis ac magis cogitur, triduanum conſulendi depoſcit ſpatium, in quo ieiuniis vacans & orationibus omnino ſine cibo potuque permanſit. Cúmque denuo repurgaretur ad obedientiæ completionem, ſpontaneè coram omnibus ſuam dixit confeſſio-

nem, conatus quaſi quadam ſuorum enormitate ſcelerum, communem permutare electionem. Quis autem queat eius inundantiam fletuum referre, quos in publica confeſſione emiſit, cùm etiam omnium affectus in nimias lacrymas excitauerit? Vnde vnanimiter cunctorum ore hæc pia vox reſonabat, Nolit Deus, vt filius tantarum lacrymarum pereat. Vidés ergo nullo modo ſe poſſe effugere imperiale præceptum, & commune omnium deſiderium, coactus ſuſcepit iniunctum officium, præſentibus legatis Romanorum, ea conditione, ſi audiret totius Cleri ac Romani populi communem eſſe ſine dubio conſenſum. Sicque ad propriam Leucorum ſcilicet ſedem repedans, cùm ſumma deuotione ibidem Domini celebrauit Natalem cum coeſſentia quatuor Pontificum, Hugonis ſcilicet; de Pyſa vrbe Italorum, legati

Romanorũ,& Euerardi Archiepiſcopi Treuerorum, Adalberonis quoque Metenſis, atque Theodori Virdunenſis Præſulis.

Inde humilitate magiſtra contra omnium Apoſtolicorum morem, ſumpto peregrino habitu Romanũ arripuit iter, indefeſſe ſacris orationibus, ac diuinæ vacans cõtemplationi, non tam pro rerũ commiſſarum ſibi, quàm pro cura animarum nimiæ intẽtus ſollicitudini. In qua meditatione apud vrbem Auguſtam ſuſpenſus, diuinam promeruit conſolationẽ, dũ in reuelatione audiuit Angelica voce reſonare harmonicã modulationem dulciſſimè conſonantem. *Dicit* Domi*nus, ego cogito cogitationes pacis & non afflictionis: inuocabitis me & ego exaudiam vos, & reducam captiuitatem veſtram de cunctis locis.* Qua pia conſolatione animatus, & de ſuperno adiutorio certior iã factus, cœptum iter perficere

aggreditur, vtque tanti meriti perſonā decebat, cū infinita multitudine vndequaque ſuperueniētiū comitatur. Inter quos quædā religioſa ancilla Dei ei adhæret, quæ eum talibus ex præcepto diuino admonet verbis. Mox vt prima veſtigia intra valuas Eccleſiæ principis Apoſtolorum poſueris, ne ſis immemor his diuinis vti verbis : *Pax huic domui, & omnibus habitantibus in ea.* Quam Dominicam iuſſionem & humiliter ſuſcepit, & deuotè adimpleuit. Venit ergo cū tanto comitatu ſuper Teronem fluuium, qui ita creſcendo propriū prætergreſſus erat alueum, vt per ſeptem dies totum ibi cogeret remorari populum. Vir autem Domini de afflictione plebis diu ſecum mœſtus expectantis, cœleſte auxilium inuocat, ac benedictionem Eccleſiæ S. Ioannis in vicino conſtructæ inchoat. Sed antequam diuinum eſſet peractum

officium cœptæ conſecrationis, ita fluuius eſt mitigatus demiſſis vndis, vt mox ſecurum iter omni tranſgredienti præbuerit, quod omnis præſens multitudo huius beati viri meritis contigiſſe affirmauit.

Omnipotentis igitur roboratus ſolamine Romam appropinquat, cui tota vrbs obuiam ire parat, ſed ipſe pedes longinquo itinere nudis plantis incedit, & magis ad mentis deuotionem, quàm ad laudum delectationem animum inflectit. Quis autem eius contriti cordis in deuota oratione affectus? quis deniq. referre queat continuos lacrymarum velut riuorum decurſus, cùm nullius cogitatui ſit penetrabile, ne dum verbis effabile? Poſtquam ergo diutiſſimè ſe taliter Chriſto mactauit in cordis altari, hoſtiam viuam, ſanctam, Deo placentem, etiam aſtanti Clero & populo, diuinam, qua plurimum affluebat, in-

greditur proferre exhortationem. Imperialem de ſe electionem in tam laborioſo officio breui ſermunculo promulgat, eorum voluntatem (qualiſcunque erga ſe ſit) pandere expoſtulat. Dicit electionem Cleri & populi Canonicali autoritate aliorum diſpoſitionem præire: affirmat ſe gratanti animo in patriam rediturum, niſi fiat electio eius communi omnium laude: oſtendit ſe coactum ad tam grande onus ſuſcipiendum veniſſe. Cúmque videret vnanimem omniũ acclamationẽ, ad correctionem vitæ cœptam repetit exhortationem, ſupplex cunctorũ expetit orationem atque abſolutionem. Itaque diuina fauente gratia, cunctis applaudentibus conſecratur, ac Dominica quadrageſimalis initij pridie Idus Februarij Apoſtolicæ Cathedræ inthronizatur. Quantus vero feruor deuotionis ad Omnipotentis ſeruitium in eo excre-

uerit, quanto ſollertiæ vigore ad res Eccleſiaſticas diſponendas enituerit, quis breui explicare valeat cùm penè nec totus mundus ad hæc enarranda ſufficiat? Non autem ſub claui ſilentij occulendum æſtimo, quantam indulgentiam eius dignis precibus Hugoni ipſius germano diuina contulerit miſeratio. Nam iam dudum ante eius ad Apoſtolatum electionem exuerat hominem, atque hic beatus cauſa prædictę ordinationis Romam tendens Populeium aduenerat. Vbi eiuſdem prænominatus frater cuidam boni teſtimonij Clerico per viſum apparuit, illiuſque ſuffragium apud domnum Apoſtolicum ſupplici oramine depopoſcit. Siquidem videbatur memorato Clerico prælibatus Hugo in loco ineffabili amœnitate referto cum multis collætantibus in curuli ſella reſidere, ſed ſine ſuppedaneo ſcabello pedes ad ima tenden-

tes retinet. quē cū prædictus requireret clericus ſuper qualitate ſui ſtatus, reſpōdebat bene ſibi eſſe in omnib⁹, niſi quod ad infima laborioſe penderet non firmis pedibus. Petebat quoque vt idem clericus fratrem ſuum hunc beatum ad Apoſtolicam euntem conſecrationem exoraret, quatinus in introitu valuarum Eccleſiæ principis Apoſtolorum ſui meminiſſet, dicens quod eius precibus diuina pietas ſibi indulgentiam concederet. Quam viſionem præfatus clericus ſancto Pontifici retulit, ac eū ad Chriſti gratiam pro ſalute fratris exorandam animauit. Qui poſtmodum per viſum eidem domno Apoſtolico apparens lætus innumeras reddidit gratias, quia eius meritis ſuperna clementia à cunctis eum meritis laboribus abſoluerat.

CAP. III.

IGitur hic Deo deuotiſſimus mores & vitam Magni Leonis imitatus, cuius & vocabulo fuerat inſignitus: immò Leonem de Tribu Iuda pro poſſe ſecutus, omnibus exemplum benè viuendi fiebat lucerna ardens & lucens non ſub modio, ſed ſuper candelabrum præeminebat, vtque verus ſal terræ condimentum ſupernæ ſapientiæ cunctorum mentibus infundebat. Verum licet omnium virtutum gemmis Chriſti decoraret diadema, hæ tamen ſplendidius in eo relucebant miſericordia & patientia: celer erga delinquentes in danda indulgentia mira compaſſione collacrymans propria confitentibus ſcelera, in eleemoſynarum largitate etiam vſque ad ſui indi-

gentiam indiſcretè prærogans omnia. Sed quoniam cunctis diuino inſtantibus ſeruitio ſolet ſtimulus ſuperuenire aduerſitatis, diuina ſcilicet probatio, quæ oſtendit cuius feruoris ſit erga Deum cuiuſcunque mentis affectio; hic Pater venerandus, dum in initio ſui aduentus Romæ commoratur, aliquanto anguſtiæ & mœroris dolore perſtringitur. Nam ibidem adueniens, nihil Pontificalium ſumptuum inuenerat, iam enim erāt in domeſticos vſus abſumpta, immo in eleemoſynarum prærogationem cuncta quæ ſecum attulerat diſtributa. Defecerant cunctorum eius Comitū plenæ delatæ crumenę: non erat vlla ſpes opis, niſi proprias veſtes ad minus pretium vendere, & quacunque ſecreta arte benigniſſimum Patrem in patriam fugiendo reducere. Quorū renitendo conſilio, vir beatus in diuino confidere ſolatio ſagaciter admonebat,

admonebat, ſed tamen illorum affli-ctioni miſericordi affectu ex intimis condolebat. Inſtante autem die quo cuncti comites eius diſpoſuerant clanculo recedere, ecce adſunt legati nobilium Beneuentanæ Prouinciæ deferentes xenia Apoſtolicæ congrua dignitati, eius benedictionem atque ſolatium ſuppliciter depoſcētes pro-mereri. Quos Deo dignus Præſul, vt ſuam decebat beneficentiam, ſuſce-pit, ſacra benedictione roborauit, non tam lætus de oblatione mune-rum, quàm Deo rependens grates de deuotione fidelium. Dehinc ad præ-ſentes præ nimia anxietate pridem diffidentes conuerſus, continuo cha-ritatiua increpatione in eos inuehi-tur, & de Dei miſericordia nunquam amplius deſperare nec diffidere co-hortatur.

Ex tunc beati viri fama diuulgatur per populos & vſque ad mundi fines

cunctas gentes eius peruagatur rumor, Chriſti vbique prædicatur gloria in ſuo admirabili famulo, nomen Papæ Leonis quocumque orbe terrarum reboat ore conſono. Nec mirandum rationabilem creaturam in eius reſonare laudem, cùm etiã irrationabilia animalia (mirũ dictu) illius prædicando nomen humanam formarent vocem. Nam ſicut à veridicis fertur relatoribus, apud Beneuentum gallus frequenti voce eius nomen repetebat, & naturalem emiſſurus vocem, cunctis mirantibus, *Papa Leo* inſonabat.

Cap. IV.

DIcitur etiam illis temporibus in finibus Apuliæ canis extitiſſe, qui latrando ſolitus erat humanis verbis, *Deus meus* inclamare. Non autem eſt incredibile, brutumain-

mal in ea regione Dei miſericordiam quocunque modo inuocaſſe, dum certum eſt Chriſti religionem ibidem penè omnino deperiſſe, accolaſque illius patriæ alienæ poteſtati ſubditos eſſe, vt ad inuocationem ſuperni auxilij ſaltem irrationabilis pecudis excitarentur voce. Fama igitur eximiæ laudis eius vſquequaque propalata præter ſolitum multos animabat ad viſenda ſummi Apoſtolorum Principis limina: qui omnes eius recreabantur conſolatione & roborabantur benedictione. Si quibus autem obſtabat impoſſibilitas eius frui præſentia, cum fide propria dirigebant xenia, recepturi ab eo Apoſtolicę benedictionis donaria. Illud etiam habebat cõſuetudinarium cum aliis bonis actibus, quia ſi quid Apoſtolico more ſuis offerebatur pedibus, nihil patiebatur in ſuos ſuorúmne expendi vſus, ſed cuncta pauperum lar-

giebatur neceſſitatibus. Inter multos ergo qui eius ambiebant præſentiam inuiſere, Rex Danamarchiæ tranſmiſit illi auem pſitacum in munere, in quo quædam diuina apparuit gratia, admirabili virtute. Quamuis enim quædam aues humana formare verba diſcant magiſtra fame; hæc tamen (vt fertur) nullo cogente toto itinere dum ad domnum Papam deferretur, *ad Papã vado* recinebat, Et mox vt ei eſt præſentata, nemine docente voce dulciſona *Papa Leo* inclamabat. Si quando etiam hic Paſtor venerandus exteriorum diſpoſitione laſſatus, ſeſe in ſecreto conclaui reciperet; aut forte nimiis ſollicitudinibus afflictũ eius animũ aliqua mœſtitudo arctaret, hæc auis ægritudinis illius leuamẽ frequenter aderat, & concinnè ac reciſe *Papa Leo* reſonans, robur mentis illi excitabat. Nec videatur cuiquam reprehenſibile hunc iuſtum in ſui

cõſolatione, huius auis vſum modulatione, cùm legamus beatum Augustinum pro exitu ſuæ matris inconſolabiliter lamentantem, muſicam melodiam ad leuamen mœroris ſibi adhibuiſſe, ſanctúmque Antonium rigori Monaſtico aliquantulum oblectamenti certo tempore conceſſiſſe.

Quantam autem ſolertiam in Catholica lege conſeruanda adhibuerit, in primo Romano Cócilio, quod multis Epiſcopis conſidentibus habuit, demonſtrauit: vbi ſtatuta quatuor Synodorum principalium viua voce corroborauit, decretaque omnium anteceſſorum ſuorum Pontificum tenenda confirmauit. Symoniacam etiam hæreſim damnauit, quæ iam nonnullas mundi partes inuaſerat, & in eodem Concilio quoſdam depoſuit Epiſcopos, quos prædicta hæreſis neuo ſuæ nequitiæ maculauerat. In quo Concilio quid contigerit

non congruit reticere, vbi Chriſtus authoritatem eius ſua dignatus eſt gratia roborare. Nam Epiſcopus de Sutrio reus eiuſdem culpæ accuſatus, voluit iniuſte ſe excuſare, falſis prolatis teſtibus: ſed peracturus iuſiurandum, repente eſt diuinitus perculſus, & inter manus exportatus non longo poſt tempore humanis rebus eſt exemptus. Cunctis hoc audientibus nimius incutitur timor, ne quem in eius præſentia ad falſum iudicium humanus impelleret pudor. Decimas quoque à cunctis dandas Chriſtianis, quarum nec mentio erat apud Apuliam, & per quoſdam orbis fines Eccleſiis reſtituit. Venditiones altarium anathemate prohibuit; ſed conſtituit vt partes decimarum ad Epiſcopum pertinentes, aut quiſque Præſul ſibi teneret, aut cuique vellet tribueret: partem autem ad altare pertinentem proprio Paſtori Eccleſiæ gratis con-

cederet. Inceſtas conſanguineorum nuptias in multis orbis partibus indiſcretè habitas diſcidit, pluresq. nobilium hoc turpi deuinctos nexu ſeparauit. Alia quoque perplura canonum capitula ſtuduit renouare, quæ ne faſtidium gignant, hîc ſuperſedimus recitare.

His ſanctis inſudans ſtudiis, antiquā repetit patriam, ſuſcipiturque à totius gentis nobiliſſimo atque reuerendiſſimo Archiepiſcopo Herimanno apud Coloniam. cuius petitu conceſſit domnus Papa hoc priuilegium ſedi Eccleſiæ Colonienſis, vt ad altare S. Petri ſeptem Presbyteri Cardinales quotidie diuinum celebrarent officium in ſandaliis. Dedit ei quoque officium Cancellarij ſanctæ Romanæ ſedis, eiuſque ſucceſſoribus, tribuens illi Eccleſiam S. Ioannis ante portam Latinam. Hinc inuitatur ab Herimaro abbate venerandi Cœ-

nobij ſancti Remigij Remorum Pótificis ad conſecrandam Eccleſiam in eius honore conſtructam: vbi non eſt dictu facile, quanta multitudo à finibus terræ, Hiſpanorum, Britannorum, Francorum, Anglorum, aduenerit eius inuiſere præſentiam. In qua præſentia adfuit etiam non modicus cœtus Pontificum, cum quibus aduenit venerandus Chryſopolitanorum Archipræſul Hugo, Deo & hominibus amabilis, præ cunctis iucundæ eloquentiæ & affabilitatis: cui in reſtituendis ſuæ rebus Eccleſiæ nemo prædeceſſorum aut ſucceſſorum eſt comparandus, in quo Chriſti tunc apparuit virtus admirabilis. Nam glorioſus Apoſtolicus ibidem habito Epiſcoporum Concilio, quoſdam ſimoniaca infectos hæreſi depoſuit ab iniuſtè ſuſcepto officio. Inter quos Hugo Lingonenſis Epiſcopus multis ac horribilibus infamatus accu-

ſationibus eſt vocatus ad reddendam rationem. Quique prædictum Archipræſulem Chryſopolitanorũ, vtpote eloquentiſſimum ſibi expetiit cauſidicum ac præloquutorem. Hic igitur coactus, à Domino Apoſtolico illius ſuſcepit cauſam dicendam, ſed repẽte obmutuit ante multorum præſentiam: vt profecto pateſceret, Deum noluiſſe falſis excuſationibus verorum criminum tanti Pontificis inquinari linguam. Lingonenſis igitur Hugo hoc miraculo exterritus, noctu iudicium Concilij metuens aufugit. In craſtinum verò in ſynodo idẽ Epiſcopus requiſitus, & non adeſſe repertus, lecta ſententia, tertio vocatus eſt. Tunc Veſuntionenſis Epiſcopus ſurrexit, & quomodo eundem reum conatus defendere, obmutuerit, coram omnibus patefecit. Quod audiens domnus Papa, hoc miraculum meritis beati Remigij aſſcripſit,

& cum omnibus qui aderant ſurgens gratias Deo, inde domno ſancto Remigio cum magno pſallentio reddidit. Poſtmodum tamen præfatus Epiſcopus Lingonenſis diuino commonitus inſtinctu, ad domnum rediit Papam, & cum ingentibus lacrymis publicè crimina confeſſus, ſpontaneam ſuſcepit pœnitentiam, & Romam nudis vadens pedibus, ab eodem noſtro pio Paſtore promeruit abſolutionem. Et in redeundo nimiis affectus ieiuniis, corporiſque maceratione, in bona perſeuerantia vitam reliquit pręſentem.

Cap. V.

Inde per vrbẽ Mediomatricorum remeans, petitu venerabilis Abbatis Guarini conſecrauit ibidem ſancti Pontificis Arnulfi baſilicam: ibique exoratus à domno Sigifrido Gor-

zienſi Abbate, compoſuit in veneratione glorioſi Martyris Gorgonij nocturnalium reſponſoriorum dulciſonam melodiam. Hinc generale apud Magũtiam Concilium habuit, in quo Spirenſis Præſul Sibicho criminali reatu accuſatus, voluit ſe expurgare terrifico ſacramento Dominici corporis: ſed vt fertur maxilla eius manſit contorta paralyſi quãdiu præſentis vitæ ſpatium duxit. Quod ideo hic breuiter volui annotare, vt audientibus fiat notum, quàm horribile ſit etiam ſecura conſcientia huiuſmodi iudicium adire, ſacra dicente ſcriptura, *Horrendum eſt incidere in manus Dei viuentis.* Demum domnus Papa apud Augiam in honore viuificæ Crucis Eccleſiam dedicauit, vbi diuina pietas in proprio famulo ſuam gratiam mirifice oſtendit. Nam inter ſacra Miſſarum ſolemnia ibidem adducitur catenis nexus dæmoniacus,

qui vix à multitudine poterat coarctari, alienaque violentia poſſeſſus, horrendos emittens ſtridores, clamores, atque fremitus; hymnidicam totius Cleri harmoniam ſuis diris euincebat vocibus. Itaque Chriſti ſeruus ſacrum incœpturus Canonem, non valens huiuſmodi pati inquietudinem, vtpote ad Deum totam directurus mentem, à longe ſigno edito manu indixit ſilentium, & citius dicto obmutuit dæmonium, & homo vinculis ſolutus, ſoſpes cunctis admirantibus domum propriam repedauit.

CAPVT VI.

ROmam igitur rediens plebem de ſua diutina abſentia mœſtá lætificauit: vbi ſuperna gratia eius mirabile meritum omnibus publicauit. Siquidem prædictus Herimarus Abbas Cœnobij ſancti Remigij Re-

morum Pontificis ei quendam ſcy-phum pretioſi mazeris ob ſui memoriã obtulerat, quẽ vir ſanctus pro caritate dantis in proprios vſus ſibi ſeruari conſtituerat. Sed quadam vice miniſter ei potum daturus, in multas partes caſu confractũ repererat. Cuius particulas electus Domini quocũque erant ſibi deferri præcepit, & nihil tale futurum ſuſpicatus, ſuo loco quaſi delectando repoſuit, aſtantibuſque lætabundus dixit: Potens eſt Omnipotentis maieſtas in priſtinam integritatem has reſtituere fracturas. Quo dicto, protinus cõſolidatæ ſunt partes, ita vt ad memoriam facti ſignum fracturæ ad inſtar ſubtiliſſimi capilli circumquaque appareret: ſed quod magis mirum erat, nihil intra poſiti liquoris efflueret. Huius rei adeſt teſtis congruus, venerandus Hugo iam dictus Chryſopoleos Archiepiſcopus, qui cum lacrymis ſe præſen-

tem adfuiſſe teſtatur, & deuoto furto ſe illud vas ſancto viro abſtuliſſe lætatur.

Semper autem memor officij ſibi à Deo cõmiſſi, vt fidelis ſeruus & prudens in tempore diſpenſans menſuram tritici, iter ſumpſit peragraturus fines Apuliæ, vt Chriſtianam repararet religionem, quæ ibidem videbatur pene deperiſſe: maximéque inter accolas regionis & Normannos concordiam componere ſatagens, quos dudum adiutores contra exteras gentes ſuſceperant Principes regni: ſed tunc ſæuiſſimos tyrannos ac patriæ vaſtatores non ſponte ſuſtinebãt. In hoc ergo ſancto opere ſollicitè intentus venit Beneuentum, vbi aliquamdiu commoratus, cuidam clinicæ diuina præeunte gratia vitale præbuit auxilium. Nam per annos ferè quindecim diutino confecta languore, de proprio grabato, niſi aliorum depor-

tata manibus, nequibat exire. Cui per reuelationem oſtẽſum eſt, vt de lympha, qua beatus Paſtor ſacras abluerat manus, & poſt celebrationem Miſſarum hauriret, & abſque mora ſoſpitatem reciperet. Qua impetrata atque fideli ſpe hauſta, in craſtinum ſoſpes ſacra Miſſarum ſollemnia adiit, Deo ſanctoque Pontifici gratias redditura. Itaque zelo ſanctæ religionis feruens Præſul venerandus, apud Sipontum habito Concilio, duos depoſuit ab officio Archiepiſcopatus, qui cum mercede ſanctum aſſumpſerant miniſterium, vitio elationis vnus ambiens præcellere alterum. Inde repetito greſſu Romam rediit, vbi ſuperna admonitus reuelatione B. Gerardum ſuæ ſedis, Leucorum videlicet, olim Præſulem in numero Sanctorum computandum ſtatuit. Eodemque anno in patriam regreſſus ipſius ſanctos artus cum ſumma

gloria tranſtulit. Quæ omnia dilucidè ſunt exarata in eiuſdem vita & miraculis.

Capvt VII.

ERat autem huic viro Dei non modica concertatio contra perſuaſores rerum ſanctæ Romanæ ſedis, maximéque contra Rauennatem Epiſcopum ſpiritu repletum contumaciæ & rebellionis: cui nonnulli fauebāt Palatini, gloriæ inuidentes domni Apoſtolici. Quorum caput in fomento diſcordiæ erat Vizo Epiſcopus Friſingiæ, ſuper quem diuina virtus huiuſmodi horrendam vltionem dignata eſt oſtendere. Nam pro reſponſis imperialibus in Italiam directus Rauennam deuenit, & in fauorem Rauennatis detrectatoria verba contra hūc Beatum proferre cœpit, inter quæ ducto ſub gut-

ture

ture digito ad hæc blaſphema prorupit: Hoc guttur gladio abſcidatur, niſi eum deponi fecero ab honore Apoſtolatus. Quo dicto, eodem mométo ipſum intolerabilis dolor gutturis inuaſit, & impœnitens die tertio vitam obiit. Archiepiſcopus autem Rauennatiũ ob incorrigibilem præſumptionem eſt anathematizatus. Ideoque imperiali iuſſu Ausburgiam vocatus, cum iuſtitia redditis quæ iniuſte peruaſerat, abſolutionem eſt petere coactus. Qui cum licet corde contumaci ante pedes Sancti ſtratus iaceret, cunctuſque cœtus præſentium Pontificum ei abſolutionem peterent, ait vir beatus: Secundum eius deuotionem tribuat illi Omnipotens cunctorum ſcelerum abſolutionem. Ille vero ſurgens, cum ſubſannatoriè ſubrideret adhuc ſuperbia tumidus, venerandus Paſtor in lacrymas reſolutus inquit ſecreto

circumſtantibus, Heu! mortuus eſt miſer iſte. Nec mora ille lãguore corripitur, & vix in patriam reuectus, vita & honore quo tumebat, celeriter priuatur.

CAPVT VIII.

MAgnificus autem Paſtor Romanam reuiſens Sedem, dum paſchalibus ſolemniis apud ſanctum Laurentium eſſet celebraturus diuini ſacramenti oblationem; inter ſacra Miſſarum ſolemnia ei quandam obtulerunt mulierem, quę plena dæmonio ſanam amiſerat mentem. Quam inceſſanter debacchantem cernens, fremitumque circumſtantium, ac eã vinctam trahi non ferens, econtra vexillo Crucis edito, omnes à longè ſtare prçcepit, ſed illum mox immundus peruaſor reliquit, & ſana mente incolumis ad propria repedauit. Sol-

licitus autem de ſalute animarum primum ſibi ſpecialiter commiſſarum, Romæ poſitus venerabilem primicerium Odonem elegit ſibi ſucceſſorem ſanctæ ſedis Leucorum, atque ad eum ſibi ſubrogandum Imperiali Maieſtati proprium direxit legatum. Si quidem ob bonorum morum honeſtatem, ſanctæque religionis feruorem, & piæ deuotionis intentioniſque deuotionem illum hoc officio dignum iudicabat, & paterno cum amplectens affectu proprium filium vocitabat. Sperabat quoque eius prudentia, quia in diuinis humaniſque affluenter pollet, perfici poſſe, ſi quid minus plene peregiſſet in ſuæ primitiuę Sedis augmẽtatione. quod etiam nunc ex plurima parte fit Chriſti annuente ſuffragio, & vt verè credimus in dies erga Dominum accreſcet eius ſancta deuotio. Sed nunc eius laudib. ſuperſedẽdũ, quia omnis laus

in fine ſecurius cantabitur.

Non modicus quoque ei inerat feruor in augenda Republica. Idcirco Hungariæ Principes à Romano nuper imperio diſſidentes multiplicibus legatis adierat, ne detrectarent ſolita ſubiectione Imperatori priſca perſoluere tributa. quod & conſenſerant, ſi præteritorum commiſſorum eis concederetur indulgentia. Quapropter ſancta commonente pietate coactus eſt tertio antiquam patriam repetere, & pro reorum miſeratione, qui contra imperium mouerant bellum, perſuaſoriis precibus Imperiales aures expetere. Sed quia factione quorundam Curialium, qui felicibus ſancti viri inuidebant actibus ſunt Auguſti aures obturatæ precibus dõni Apoſtolici, ideo Romana Reſpublica ſubiectionem regni Hungariæ perdidit, & adhuc dolet finitima patriæ prædis & incendiis deuaſtari.

Dum autem pro regni pace ſollicitè laborans ibidem aliquandiu moraretur, diuina prædeſtinatio ei in ſomnis reuelare voluit, quid ſibi futurum portenderetur. Nam videbatur ſibi quòd ſtans in edito familiares ſuos ad ſe de periculo confugientes reciperet, eiſque ſuper pluuiali veſte, quæ Cappa vocitatur, incluſis ſanguine eorum ſibi veſtes infici conſpiceret. Qua viſione certus redditus, mœſtitudinem ſibi ſuiſque affuturam, & ſicut triticum in area Domini recondendum, ad tentationem ſeſe præparat ſuſtinendam. Itaque repedans in Italiam Concilium apud Mantuam habendum conſtituit. quòd factio quorumdam Pontificum ſeueritatem eius iuſti iudicij timentium perturbauit. Nam familiæ eorũ fautrices ſcelerũ ſubitũ contra domni Apoſtolici familiam mouerunt tumultum ſecurè adſtantem ante baſilicam, in

qua publicum habebatur Cócilium· ita vt vir ſanctus cogeretur à medio conſeſſu ſurgere, & ante portam ad ſedandum ſtrepitum procedere. Cuius præſentiam nón reueriti Deo odibiles eo magis magiſque in nequitia pertinaces nitebantur ad eum exarmatos confugientes ante oculos ipſius confodere, & à valuis Eccleſiæ vt ibi tutarentur repellere. ita vt impetus ſaggittarum & ſaxorum circum eiuſdem ſancti aures & ora volitaret, atque quoſdam eius veſte defendi cupientes vulneraret. Qui tumultus admodum difficulter ſedatus, cœptú rigorem Concilij imperfectum coëgit relinqui. Sed in craſtinum cuncti huius ſeditionis incentores ſeuera examinatione damnandi à piiſſimo patre ſunt miſericordi indulgentia abſoluti, ne videretur cauſa vltionis aſperitatem in eos exercere iudicij.

Videtur etiam indignum ſub ſera

obliuionis obcludere, quod eius temporibus ad diuinam laudem apud Naruiam geſtum refertur memorabile. Cuius rei teſtes viſorij, à minimo vſque ad maximum cuncti illius vrbis dicuntur extitiſſe. Nam biennio antequam ibidem hic venerandus Papa Dominicum celebraret Natalitium, contigit quodam die æſtiuo tempore infinitam multitudinem iuxta eadem mœnia habere trāſitum. Eius terrore attonita vniuerſa plebs muros aſcendit, quaſi ob capiendæ ciuitatis defenſaculum. Quæ multitudo infinitum terræ ſpacium quantum humanus poſſet comprehendere viſus implebat, & præceleri gradu Orientem verſus tranſcurrebat. Videbantur autem cuncti miro candore habitus, vultuſque ac capitis canitie venerandi, pene conſimilis formæ qualitate decori. Quod mirandum omnes à muris vrbis aſpectantes ſtu-

pidos reddidit, & à primo mane vſque ad horam nonam excurrere non deſtitit. Sole autem declinante, cœpit illa admiranda multitudo rareſcere. Vnus quoque ex muro ſpectantium fidentior reliquis, auſus eſt extra procedere, & è vicino cũ tremore aſtans, ſpectabat, ſi quem eorum poſſet cognoſcere. Tunc inter extremos videt quendam ſibi olim familiarem ipſius vrbis ciuem, boni teſtimonij & deuotæ mentis hominem, qui iam non diu præſentis vitæ excurrerat finem. Quem cum diuina adiuratione nomine tenus appellans ad ſe vocitauit, & quæ eſſet illa tanta multitudo ſibi manifeſtari depoſcit. Cui inquit: Licet ſis indignus diuina myſteria cognoſcere, tamen noueris nos peccatrices animas, adhuc immeritas cæleſtis regni gaudia poſſidere, vice pœnitentiæ loca ſancta continuatim circuire, & nunc de ſancti Martini ma-

iori Monaſterio venientes, ad beatæ Dei genitricis Mariæ Cœnobium in Farfa iter agere. Quo dicto diſparuit, ac nimio illum terrore confectum reliquit, quique integro anno languens recubuit in lecto, & hæc eadem domno Apoſtolico retulit ore proprio.

CAPVT IX.

EA tempeſtate orta eſt hæreſis Fermentaceorum, quæ calumniatur ſanctam Romanam ſedem, immo omnem Latinam & Occidentalem Eccleſiam, de azimis viuificum Deo offerre ſacrificium. Quam calumniam etiam ſcripto ediderunt, Epiſcopi, Michaël Conſtantinopolitanus & Leo Acridanus: peruicaciter exalantes peſtiferas mephites contra ſanctam & Apoſtolicam fidem. Hæc quidem calumnia Græco ſermone

edita & Ioanni Tranenſi Epiſcopo in ſuggillationem omnium Latinorum directa, cùm fuiſſet Trani exhibita fratri Humberto ſanctæ Eccleſiæ Siluæ candidæ Epiſcopo, in Latinum eſt tranſlata eius ſtudio, atquo delata domno Papæ Leoni nono. Itaque glorioſus Apoſtolicus libellum compoſuit luculentiſſimum aduerſus iam dictas præſumptiones, & nimias vanitates eorum, conatus illos ad viam veritatis adducere: ſed poſtmodum incorrectos Eccleſiaſtico damnant anathemate. Prædictus etiam frater Humbertus edidit contra eorum putida ſcripta reſponſionem inſtar Dialogi, ab ipſo Latinè ſcriptam Apocriſariatus ſui tempore Conſtantinopoli: & iuſſu Imperatoris religioſi & orthodoxi Conſtantini Monomachi Græcè editam, ſub nominibus Conſtantinopolitani, & Romani, anno Domini milleſimo

quinquageſimo quarto. Domnus quoque Fredericus tunc Cãcellarius (poſt à Deo electus Romanæ ſedis Apoſtolicus) inuectiuè reſpõdit quibuſdam obiectionibus, quas ediderat Niceta Monachus Conſtantinopolitanus, qui & Pectoratus, contra Latinam Eccleſiam: quem libellum titulauerat de Azimo, de ſabbato & de nuptiis ſacerdotum. Quæ inuectio de Latino tranſlata & publicè coram prædicto Imperatore eſt recitata, idẽque Niceta coactus eſt damnare & comburere ſua ſcripta: habita diſputatione apud Monaſterium Studij in vrbe Cõſtantinopolitana. Siquidem glorioſus Apoſtolicus direxerat Conſtantinopolim ſanctæ Romanæ ſedis apocriſarios, præfatũ ſcilicet Humbertum, & Petrum Amalfitanorum Archiepiſcopum, Fredericum quoque tunc Diaconum & Cancellariũ. A quibus Niceta cupiens perfectam

ſuarum propoſitionum ſolutionem, iterum ſponte anathematizauit omnia dicta & facta vel tentata, aduerſus primam & Apoſtolicã ſedẽ, ſicque ab eis in communionem receptus, effectus eſt eorum familiaris amicus. Michaële autẽ Conſtantinopolitano Epiſcopo præſentiam illorum & colloquium deuitante, atque in ſtultitia ſua perſeuerante, præfati nuntij domni Apoſtolici adierunt Eccleſiam ſanctæ Sophiæ, & ſuper eius obſtinatione conqueſti, Clero ex more ad Miſſas præparato, iam hora tertia die ſabbati chartã excommunicationis ſub principale altare depoſuerunt, ſub oculis præſentis Cleri & populi. Inde mox egreſſi etiam puluerem pedum ſuorum excuſſere in teſtimonium illis, iuxta dictum Euangelij, proclamantes, *Videat Deus & iudicet.* Hinc ordinatis Eccleſiis Latinorum intra ipſam Conſtantinopolim, & anathe-

matizatis cunctis qui deinceps communicarent ex manu Græci Romanum ſacrificium vituperantis: accepta orthodoxi Imperatoris licentia, in oſculo pacis cum donis imperialibus ſancto Petro ſibique collatis, alacres ſunt reuerſi. Itaque Imperator aduerſus Michaëlem cõmotus, quod ad Concilium in ſui præſentia & nũtiorum domni Apoſtolici venire detrectauerit, immo ſeditionem vulgi contra eum incitauerit; amicos & affines ipſius honoribus priuatos à palatio eliminauit, contraque ipſum vſque in finem graues iras retinuit.

Cap. X.

INterea piiſſimus Paſtor ſollicitus pro ouibus à Deo creditis, ac clementi condolens affectu inauditæ afflictioni Apuliæ gentis, collecto aliquanto comitatu rurſum mouit iter

verſus Beneuentum, niſus omnimodis Normannorum ſæuiſſimum mitigare impetum. Non eſt noſtrum lacrymoſis expendere verbis, quid ſibi in hoc itinere contigerit: dum ipſe breui ſcripto Imperatori Conſtantinopolitano cuncta intimauerit. Ait enim inter alia: *Illa ſollicitudine qua omnibus Eccleſiis debes inuigilare, videns indiſciplinatam & alienam gentem Normannorum, crudeli & inaudita rabie, & pluſquam pagana impietate aduerſus Eccleſiam Dei inſurgere, paſſim Chriſtianos trucidare, & nonnullos nouis horribilibuſque tormentis, vſque ad defectionem animæ affligere: nec infanti, aut ſeni ſeu femineæ fragilitati aliquo humanitatis reſpectu parcere, nec inter ſanctum & prophanum aliquam diſtantiam habere, Sanctorum baſilicas ſpoliare, incendere, & ad ſolum vſque diruere, ſæpiſſime peruerſitatem eius redargui, commonui, obſecraui, prædicaui, opportunè im-*

portunè inſtiti , terrorem diuinæ & humanæ vindictæ denuntiaui. Sed quia ſicut quidam ſapiẽs ait, Nemo poteſt corrigere, quem DEUS *deſpexerit, &, Stultus verbis non corrigitur, obſtinata & obdurata eius malitia permanſit: vt de die in diem adderet peiora peſsimis. Vnde non tantum exteriora bona pro liberatione ouium Chriſti cupiens impendere; ſed ſuperimpendi ipſe præoptans, viſum eſt mihi ad teſtimonium nequitiæ ipſorum nihil ſic expedire ad repreſsionem contumaciæ, quàm humanam defenſionem vndecumque attrahendam fore: audiens ab Apoſtolo Principes non ſine cauſa gladium portare, ſed miniſtros* DEI *eſſe vindices in ira omni operanti malum, & quia Principes non ſunt timore boni operis ſed mali, & reges atque Principes miſſos à* DEO *ad vindictam malefactorum. Suffultus ergo comitatu, qualem temporis breuitas, & imminens neceſsitas permiſit, glorioſi* DUCIS *& magiſtri* ARGYRIJ *fideliſsimi tui colloquium & conſilium expetendũ cenſui , vt non cuiuſ-*

que Normannorum ſeu aliquorum hominum interitum optarem aut mortem tractarem, ſed vt ſaltem humano terrore reſipiſcerent, qui diuina iudicia minimè formidant. Interea nobis eorum pertinaciam ſalutari admonitione frangere tentantibus, & illis ex aduerſo omnem ſubiectionem fictè pollicentibus, repentino impetu comitatum noſtrum aggrediuntur, ſed & adhuc de victoria ſua potius triſtantur, quàm lætantur. Sicut enim tua pietas ſcribere curauit ad noſtram conſolationem; pro iſta ſua præſumptione maiorem in proximo expectant ſibi ſuperuenturam indignationem, poſt illam quam experti ſunt ſuæ cateruæ diminutionem. Nos quoque diuinum adiutorium affore, & humanum non defore confidentes, ab hac noſtra intentione liberãdæ Chriſtianitatis non deficiemus, nec dabimus requiem temporibus noſtris, niſi cum requie ſanctæ Eccleſiæ periclitantis. Et hæc quidem domnus Apoſtolicus.

CAP.

Cap. XIII.

ITaque peſſima gens Normannorum peracta cæde familiæ mitiſſimi Papæ, non ſine magno detrimento ſuorum, aggreditur oppidum Ciuitatulam cognominatum, vbi idem beatus ignarus eorum quæ acta erant tardantem ſuum expectabat comitatum. Qui cùm imminentes hoſtes cerneret, & quid ſuis contigiſſet intelligeret, cum ea quæ ſibi remanſerat Clericorum frequentia, cœptum iter verſus Beneuentum arripuit, & cunctis hoſtibus attonitis quaſi Leo confidens abſque terrore per medium illorum tranſiit. Ergo tam admirandam perpendẽtes cõfidentiam, mutatis animis, in eius ſunt conuerſi obſequelá, cuius oſculantes veſtigia, ſibi immeritam depoſcebãt indulgentiam. Quibus vir ſanctus

pauca loquutus pro tẽpore, ipſis deſeruientibus ſtuduit funera cæſorum honorifice procurare, tumulans ea in vicina Eccleſia ab antiquo diruta tempore. Et quoniam pro fide Chriſti afflictæque gentis liberatione deuotam mortem voluerunt ſubire, multiplicibus reuelationibus monſtrauit eos diuina gratia in cœleſti regno perenniter gaudere. Nam & ipſi diuerſis modis ſeſe oſtenderunt Chriſti fidelibus, dicentes ſe non eſſe lugẽdos exequiis funebribus: immo in ſuperna gloria ſanctis coniunctos Martyribus. Ab eiſdem quoque illorum interfectoribus ſuper ipſos reſtructa venuſto opere baſilica, ac cõcione Deo ſeruientium ibidem aggregata, omnipotentiſſima Dei virtus multa per eos exercet miraculorum inſignia. Ferociſſima vero gens Normannorum his exterrita geſtis, crudelitate depoſita, populos quibus

cohabitabat ex tunc vt patriotas amicabilius tractauit, ac venerabili Papæ quoad vixit in omni ſubiectione fideliter deſeruiuit.

CAP. XIV.

EXimius autem Paſtor Beneuentum veniens ipſis Normannis etiam iniuſſis per totum iter obſequialiter illum comitantibus, non modico anni ſpacio eſt commoratus, ſemetipſum ſanctis exercens virtutibus, patientia, vigiliis, ieiuniis & orationibus. Siquidem omnem lecti molliciem refugiebat, ſed ſumpto ad carnem cilicio, & tapeti terræ inſtrato recubans, capiti lapide appoſito, nocturnis horis paululum ſomni inſumebat, reliquumque noctis ſpatium cum integri decantatione Pſalterij, ac innumera genuum inflexione excurrebat: idem quoque pſalte-

rium per ſingulos repetens dies cum oblatione diuini ſacrificij curſum multiplicium orationum indefeſſè tranſigebat. Illud etiam erat in eo mirandum, quod vltra quinquagenarius tanto feruebat ſtudio; vt diuinarum lectionem ſcripturarum Græco addiſceret eloquio. Et quoniam viſceribus pietatis & miſericordiæ, ſupra quàm credi poteſt, affluebat, innumera pauperum multitudo indefeſſe ad eius largitatẽ accurrebat, quibus abſque diſcretione neceſſaria miniſtrabat.

Cap. XV.

HIs itaque piis inſiſtens actibus, dum quodam ſero cuncta eius familia cauſa nocturni ſeceſſiſſet ſoporis, ipſe præuio lumine cum puero deambulabat per vacuum ſui Palatii ſpatium, viditque in angulo iacen-

tem leproſum ſciſſis panniculis ac vlceribus obſitum, lurida putredine tabidum, qui nimia preſſus ægritudine nequibat greſſum mouere, vixque poterat ex effœto corpore verba proferre. Cui venerandus Pater genibus affixis diu eſt familiariter loquutus, & propriis inuolutum veſtibus ſuis intulit humeris ad lectum, qui ſibi Pontificali more fuerat præparatus. Intrinſecuſque ianuis obſeratis, ac miniſtro ſoporato, ipſe ſolitæ inſtitit pſalmodiæ in vicino oratorio. Demum poſt diutinam horam aſſueto vſu humi cubaturus rediit, leproſum quem extructo locauerat thoro minimè reperit, excitatum puerum interrogat quorſum pauper abierit. Ille attonitus cunctos circuit angulos domus, oſtiorum ſollicite tentat aditus, ſed omnia inueniens obſerata cum ſumma admiratione regreditur. Hoc ergo facto ſtupidus domnus

Apoſtolicus dat feſſa ſoporiferæ quieti membra, & neſcio quid diuini in ſomnis cernens, mane puero cum terrifica admiratione imperat, ne cui quoad viueret vllo modo panderet quod actũ fuerat. Credo illi in ſomnis Chriſtus vt B. Martino Pontifici eius indutus veſtibus apparuit, aut velut Martyrius Monachus leproſum de ſuis exilientem vlnis cælum aſcendere vidit, & cauſa humilitatis ne ſibi pro humana laude virtus ſurreperet ſuperbiæ, hoc voluit latere miraculum: tamen non abſque re ſub tanta comminatione iuſſit huiuſmodi celari factum.

Rurſus quodam die ibidem ſolus cum ſolo Clerico ſanctæ pſalmodiæ inſiſtebat, cùm ecce quidam ruſticus ſecum inſanam deducens filiam aduenerat: quoniam multotiens peſſimo torqueri dæmonio ſuſpirioſe clamabat, eiuſque meritis liberari cum

lacrymis depoſcebat. Cuius precibus pius pater diutius nitens contradicere, iuſſit eum Sanctorum ſuffragia, quorum innumeræ ibi continentur reliquiæ, ſupplici voto exorare. Sed ruſticus in propoſito obſtinatus, immo in ſolidæ fidei ſtabilitate firmatus, dicebat ſe exinde non receſſurum donec eius benedictione diuinum promereretur auxilium. Itaque vir sāctus ipſius importunitate deuictus, granum ſalis in proximo repertum benedixit, ac in os puellæ cum diuini inuocatione nominis proiecit, moxque dæmone cum purulento expulſo ſanguine, lætus pater cum ſoſpite filia domum repedauit. Poſſent autem de hoc ſancto plurima admiranda referri, ſed ſtudioſo eſt cedendum lectori, vel incredulo auditori, ideoque breui eius memorantes tranſitum finem cœpto imponamus operi.

CAPVT XVI.

BOni ergo certaminis curſu conſummato abundantiori ſupernę beatitudinis indies æſtuabat deſiderio, & tãquam cũ Paulo diceret, *mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo*; funditus curis huius vitæ curabat abrenuntiare, vt in corpore adhuc poſitus videretur beatam Angelicæ conuerſationis puritatem exercere. Pro defunctorum quoque requie incorruptorum ſacramentorum celebrationi ſolito frequentius inuigilabat. Et quanquam his labor ei fuiſſet præcipuus toto tempore ſui incolatus, feruentiori tamen ſtudio, & copioſiore votorum numero inſiſtebat tã glorioſo operi circa diem ſui obitus. Et quoniam diuinitatis prouidentia tum indulgendo, tum verberando operatur ſalutem ſibi obſequẽtium, ad virtutis cumulum eã adeo flagellauit afflictione ſalutifera, vt perdito

omnis cibi deſiderio, irrepentis morbi dolor eum continuare cogeret, quæ olim ſponte exercebat ieiunia ſolius lymphæ poculo marcido corpori præbente ſuſtentacula.

Interea euoluto anni orbe inſtabat eius ordinationis dies anniuerſarius, in quo ſolito deuotius quotannis Chriſto piis inſiſtebat precibus. Quamuis itaque languoris inualeſcens moleſtia, fatigati diuinis operibus corporis iam debilitaret præcordia; Spiritu ſancto tamen roboratus, à quo totus eius vitæ dirigebatur curſus, cum Apoſtolicæ dignitatis honore eo die Miſſarum celebrans ſollemnia, Beneuentanos, cum quibus tunc morabatur, gratificæ affabilitatis exhilarauit lætitia. Et hoc fuit vltimum in diuinis ſacramentis obſequium, quaſi viuificis valedicens myſteriis, quibus ſemper ſe præbuerat dignum. Certificatus autem de ſuæ

vocationis termino, Romam ſe ferri fecit lecticæ vehiculo. In quo itinere ſic eum conciliauit diuinitas non ſolum ſuis, verumetiam his qui nuper fuerant inimici: vt copioſa manus Normannorum, quam ſupra retulimus diu cum hoc viro habuiſſe diſcidium, totius animi ſinceriſſima deuotione ſe inuicem præuenirent ad eius obſequium. Et decebat vtique fortiſſimum defenſorem Chriſtianæ religionis, vt regis ſui Chriſti aditurus Palatia deduceretur nobili triumpho victoriæ, præeunte ſcilicet hoſtium iam ſubiugatorum manſuefacta multitudine. Aliquantulũ ergo commoratus in Lateranenſi Palatio præſtolabatur quid de ſe ſtatueret interni iudicis clemẽtiſſima diſpoſitio.

Beatus autem Petrus non immemor diutini ſudoris, quo ſibi in regendo ouili Eccleſiæ affuerat cooperator, hic vir memorabilis, cum ſibi

vicinius deliberauit coniungere: vtpote participem futurum magnifici honoris & gloriæ, quam ſummi Paſtoris præeunte gratia Romanæ impertiuit Eccleſiæ. Diutina itaque reuelatione eſt edoctus, quòd non alias eum remaneret carnis reſolutio, niſi in loci beati Petri vicini Oratorio. Nec mora gratulabundus ſuper tali viſione, ſeque intelligens vocari diuini reſpectus miſeratione, lectica denuo ſubuectus Oratorium beati Petri eſt ingreſſus. Ibi ex imo cordis fũdo lacrymis permanantibus ad Deũ extendens puram mentem cum manibus, diutiſſimè clementiam Domini ſecretis inuocauit precibus. Dein delatus in vicinam Epiſcopij domum viſitatus eſt frequẽtia fidelium, ſummæ dilectionis gratia ad eum confluentium. Quorum pia conſideratio perpendens non diutius eum retinendum carnis ergaſtulo, decreuit vt

quoniam plures Epiſcoporum, Abbatum, cæterorumque fidelium confluxerant turbæ, eis pręſentibus inungeretur ſacri olei liquore. Super quo facto exhilaratus vſquequaq. munituſque Dominici corporis & ſanguinis communione, Teutonica lingua, vt teſtati ſunt qui adfuerunt, tali cum Deo locutus eſt oratione: *Miſerator Domine omnium redemptor, vnica ſaluatio, ſi iudicas expedire oculis tuæ maieſtatis, vt adhuc communi vtilitati populorum tuorum inſeruiam: merear (oro) celeri medicina tuæ viſitationis inſtantis ægritudinis euadere moleſtiam. Sin aliud aliquid deliberat tuæ diuinitatis prouidentia, deprecor Domine vt quãtocius concedatur mihi exire huius corporis habitacula.* Finitis precibus aſtantes reſpiciẽs, ſingulis pro ſibi exhibito obſequio gratias retulit, feſſaque membra ad requiem componens, tolerabilius ſolito ſe dolorem ſentire perhibuit. Credidit cir-

cumſtantium fidelium multitudo mox eum depoſiturum carnis exuuias: ſuſpirioſiſque ſingultibus proficiſcenti animæ, Hoc, inquit, quod nunc agitur differte in horã tertiam diei craſtinæ: expectantes quid de me placeat omnipotentiæ Dei. Vigilantiori igitur affectione poſtero die adfuit hora tertia copioſa fidelium frequentia, & circa horam nonam reſolutum carne ſpiritum, cœloſque petentem, deducunt commendatione deuotiſſima.

Affluente autem totius Romanæ plebis multitudine cum ſummo honore eius celebratæ ſunt exequiæ, & ſicut ipſe diſpoſuerat, ſepulrus eſt iuxta beati Pontificis Gregorij altare, ante fores Eccleſiæ. Et merito in decore ſepulturæ illi extat coniunctus, quem in diuina religione ac ſanctæ Eccleſiæ inſtauratione eſt fideliter imitatus. Cuius vitam & ſanctitatem

quidam breui diſticho ſic eſt proſecutus.

Victrix Roma dolet, nono viduata
Leone:
Ex multis talem non habitura Patrem.

Exemptus eſt autem hic vir magnificus ab huius vitæ laboribus, ętate quinquagenarius, anno incarnationis Dominicæ milleſimo quinquageſimo quinto, Leucorũ Epiſcopatus vigeſimo octauo, Apoſtolatus autem ſexto. Siquidem Romæ ſedit annis quinque, adiectis duobus menſibus & nouem diebus, impleta viſione quam ſupra de reuelatione calicũ retulimus. Nam quinque calices ei à beato Petro collati, ſignabant quinquennale eius vitæ ſpatium. Reliqui tres ſui ſucceſſoris Victoris trienniũ: ſequens vnus, beatæ memorię Frederici in Apoſtolatu vnius anni curſum. Sed quoniam adhuc reſtant plurima